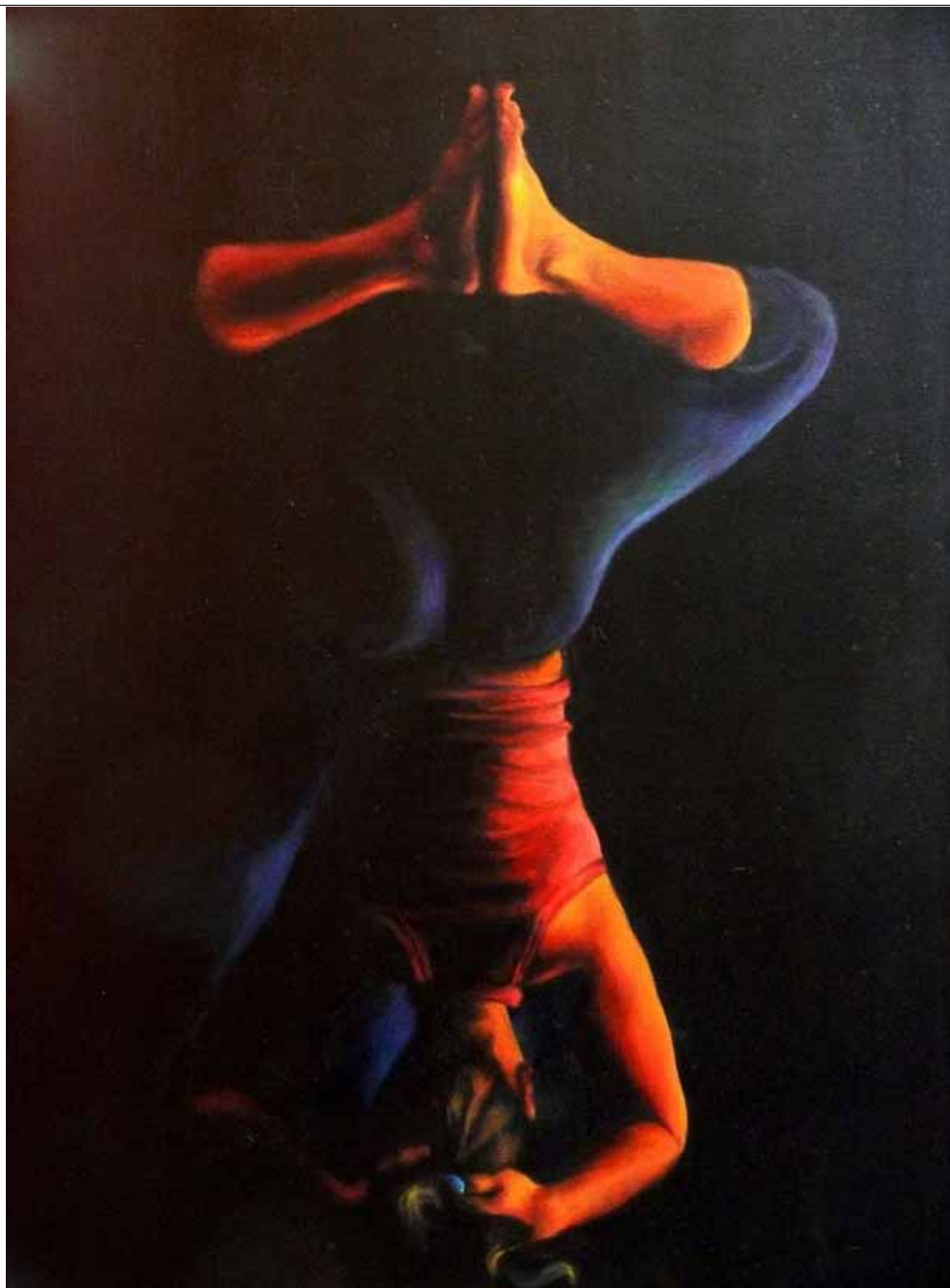

BÖRZSÖNYI HELIKON

Irodalmi, művészeti, természetbarát folyóirat

VI. évfolyam 1. szám, 2011. január

"Áldjon meg az Isten mindenkit, aki az áldatlan magyar ugart tördeli."

Makrai Adél: Jóga szimmetria

Tartalom:

- 3. o.: Gyönyörök lugasában pillantásod rámkövil;** (Ketykó István verse)
4.-6. o.. Ünnepek; Mickey Manuel; (Pongrácz Ágnes versei)
8. o.: Az elfeledett lagúnák sötétjében...; (Szajbely Zsolt írása)
10. o.: Parancsolat; (Csáky Károly verse)
12.-13. o.: Gatlak; Százsorszép; (Székács László versei)
14.-16. o.: Kapadohány; (Kovács T. István írása)
18.-33. o.: Dacsókeszi szakrális emlékei; (Csáky Károly képes helytörténeti írása)
34.-35. o.: A néma harang üzenete; (Szakáli Anna írása)
36.-38. o.: Rulettbajnok; (Kő-Szabó Imre írása)
40.-43. o.: Gondviselés; (Ács Bódog írása)
44.-45. o.: A kéményseprő; A révész botja; (Elbert Anita versei)
46.-47. o.: A siketnémák dalköre; (Pribolyszky Mátyás írása)
48.-53. o.: Bemutatjuk: Makrai Adél festőművésznő
54. o.: Kolbász; (Petrozsényi Nagy Pál írása)
55. o.: Könyvajánló;
56. o.: Játék II. ; (Végh Tamás verse)
58. o.: „Szilánkok”; (Hörömpő Gergely versei)
61. o.: Impresszum;

E havi számunkat az Érsekvadkerten élő és alkotó Makrai Adél festőművésznő festményeinek képeivel díszítettük. A képek szerepeltek a Rétsági Művelődési Ház és Könyvtár kiállítótermében, január hónapban. Jelenleg a művésznő képeiből a balassagyarmati Szerb Templomban láthatnak válogatást az érdeklődők. Köszönet a képek közlési jogáért. A Szerk.

KETTKÓ ISTVÁN

Gyönyörök lugasában pillantásod rámkövül

*„Késő már, hogy újra kezdjem én”
(Zámbó Jimmy)*

*már kipattantak bennem a rügyek holott tél van
gyönyörök lugasában pillantásod rámkövül
gyermekkoromat idéző hósvatagok simogatnak
a fák mint pókhálóval beszótt árnyak lábam elé ájulnak
hirtelen számban érzem az egykor oly édes jégcsapot
s mint süvegcsukrot szopogatom nyalogatom ujjaim
jaj de tél van bánat öröm számalom bármelyik legyen is
érezem soha nem késő hogy újra kezdjem életem
mert kezdtem már százszor ezerszer ha nem milliószor
vigyáztak rám égiek földiek sokszor alvilágiak
de sokszor kezdtem újra én lehet-e egyszer abbahagyni
a kint mellyel anyám szült a földes szobában
lehet-e letenni a lantot mielőtt végleg kiesik kezemből
nem tudom de itt a rácson túlról szíven üt egy harangszó dallama
bizony fáj sorsom de már kipattantak bennem a rügyek
holott tél van igazi férfias zord tél
gyönyörök lugasában pillantásod rámkövül
gyermekkoromat idéző hósvatagok simogatnak
a fák mint pókhálóval beszótt árnyak lábam elé ájulnak
mert kezdtem én már százszor ezerszer ha nem milliószor
vigyáztak rám égiek földiek sokszor alvilágiak
Jimmykém néked késő volt már túl késő
de nekem újra és újra kell kezdenem sokszor elrontott életem
napjaim óráim perceim mert vigyáznak rám égiek földiek sokszor alvilágiak
tudd: a tél most gyönyörű itt e földön
tudom: „odaát” örök nyár van kérlek gondolj rám
ha új dalt komponálsz mert meghallom én égi zenéd bármilyen kín gyötör is
mert még élek szeretek vezetnem de nem várok senkitől semmiféle feloldozást
majd **ott akkor ELŐTTE** aki elszámoltat minden perccel
majd **ott akkor ELŐTTE** elfogadom
amit rám kimér legyen az gyehenna tüze
vagy gyönyörű országa elfogadom...elfogadom*

Balassagyarmat, 2003. január 21.

PONGRÁCZ ÁGNES

Ünnepek

Tegnap rántott párizsi volt,
ma paprikás krumpli lesz...
... Egy olyan kést szeretnék,
amellyel a zöldséget pucolva,
meghámozhatnám az emlékeimet...

Mária hallgat,
sírnak mellette az évek,
ezüst-palástján gyöngyökké lesznek a könnyek,
egy Gyermeknek adja,
Mária hallgat.

Mondd, van-e menny, ahol elmerül egyszer a bánat?
Lesznek-e égi csodák, arany-ágra varázslat?

Mária hallgat,
a Gyermek a gyöngyöket méri.
Kétkarú mérleg.
Egy felén sorban az angyalok állnak.
Nincs már több angyal,
Mária hallgat.

Ha elmosogattam a tányérokat,
megtisztíthatnék néhány ablakot...
... Kinek hazudom, hogy nem fáj?!
Magamnak? A világnak?...
Gyávaság.

Mária eltűnt,
egy poros úton állok,
mellettem egy ház,
a házon felirat:
"Fogadó a két rozmárhoz",
Mária eltűnt,
bemegyek.

Odabent, a padlón nehéz faasztalok, padok.
Üres a terem.
Várom a rozmárt, legalább az egyiket.
Jézus, az ács jön,
szemben velem leül:

Körbenézek,
egy petróleumlámpában a láng remeg...
- Uram, ezért?! Egy koszos kocsmapadért szenvedtem éveket?
Jézus nevet:
- Még visszamehetsz...
Utánam szól:
- Élj jól!

Mosolygok, amíg darabokra vágom a krumplit,
s talán valóban meg kellene törölnöm egy ablakot...

Mária előtt térdelek,
kezeim kulcsolom.
Ezüst-palástjáról
olvadva-kacagva hullnak a gyöngyök a földre,
csillagokká lesznek.
Holnap havazni fog.

Mária előtt térdelek,
magamnak semmit nem kérek,
csak Neked -

Mondd, van-e szebb hely a földi világnál?
Itt, ahol új napon új csoda él,
kell-e a szürke varázslat?
Bírd el a jót, és
várnak az ünnepek égi hazádban...

Mickey Manuel

(velünk az Isten)

Miki Manó felnőtt lett.
Hazaért,
bekapcsolta a gépet,
megnézte a 'fészbuk' üzenőfalát,
majd lement a földszinti pizzériába,
és rendelt egy 'vega kaját'.

Miki Manó férfi lett.
Volt munkája, lakása,
'leptopja',
néhány ismerőse,
aki a bárba,
és pár 'csaj',
aki az ágyba
ment vele.

Miki Manó boldog lett.
Tudta, ami történik,
az nagyszerű, az megismételhetetlen,
az különleges és tökéletes.

Miki Manó meghalt.
Nem tartott kutyát.

A boldogságtól hányni

SZÁJBELY ZSOLT

Az elfeledett lagúnák sötétjében...

Arcokra mázolt végzet, régmúlt korok sikolyaitól reszkető szemhéjak, megannyi különös metaforája annak a feltérképezhetetlen kornak, mely emlékekből épült palotájában várja, hogy a szellők fellebbentsék a fátylakat, s a könnyező falak tövében kialudjanak a beteg csillagok. (Olykor még találkoznak árnyékukkal a kezek, ahogyan különös szöveget zárnak a puha nyakakon tekergődő akarat beteljesülésének pillanatában.) Az evezőlapátok feltépik a vizet, a habokká kavart hallgatag mélység cseppenként hullik rá a távolodó ajkakra.

A kandallók előtt térdeplő boldogság fölött zokogni kezdenek a felhők, az emlékek tünékeny jelenné varázsolják halhatatlan múltjukat, s a vállak fölött feszülő kétség szertefoszlik, mint a hópehelyé vált valóság azokban a puha tenyerekben.

Az elfeledett lagúnák sötétjében, a fekete koporsó-billentyűk hangtalan koppanásaiban, fodros ruhájú gyermekek gyülekeznek, kezeikben vérvörös gyertyákkal...

A korhadó hajóroncsok belsejében édes zongoradallam száll, egy önnön pillantásainak börtönébe zárt génusz játszik a hínár-koszorúkkal díszített hangszeren.

A gyermekek némán hallgatják a halhatatlan muzsikát. A zöldellő birtokok pázsit-paplanán összeölelkeznek a kiűzetett gondolatok, szivárvány színű konfettit könnyeznek az emlékek, s a zátonyra futott Múlt belélegzi a varázslatos Képzlet parfümjét.

A csengő kacajokat messzire hordja a szél, s egy távoli kastély ablakaiban önmagában gyönyörködik a liliom illatú hajnal...

Zenészek I.

CSÁKY KÁROLY

P a r a n c s o l a t

Pihenj
élő tilalomfák árnyékában,
mielőtt
vándorlásod folytatnád
a mindenség útján.

Vésd fel valahová
– csak úgy magadnak:
se élet,
se hegyét
a késnek
ég felé
ne fordítsd.

Emlékezzél:
az élet Ura
lakik asztalodon,
ezért se kenyér,
se cipő
jele nélkül a keresztnek
késsel felszegve ne legyen.

Hidd:
trón felé lépcsőt
csalárd ördög
nem építhet;
ki bűnös és büntől hevül,
csak a poklok tornácán
rophetja
tán-
cát.

2010. június 1.

Újrakezdés

SZÉKÁCS LÁSZLÓ

Gatlak

hajnalban pacsirta fűr az égen lyukat
a sólyom után, látni keresi párját, keresi

sáskásodás, szél suhog, madaras vergődés,
harsog a harács, fress recsegés, csontok,
sásog a part, vizenyős szembeszél,
veséből kiénekelt percek öregednek órákká,
fakóra sárgult kardlapok zizegését
keresem, ... mégis, mégis együtt leszünk,
... utált dimenziókban

embertelen angyalok

nemet választok, nemet, nemet, nemet,
sokértelműség bugyog, légből kapottak,
arcomba pisszentő pukkok

igen, lapot húzok

és személyeskedő névmásokat, ... undorgókat

nyakam köré bolero fodroz világokat,
színeket, sóhajt és fecniket, rajtuk:
szeretlek

próbálom szárnyaim, odúból startolok,
jön a tél, de jó, szárnyalhatok, ... hozzád, hozzád

igen, igen, igen

sáskásodás, szél suhog, madaras vergődés,
harsog a harács, fress recsegés, csontok,
sásog a part, vizenyős szembeszél

morzsolgatlak, ... gatlak, ... gatlak,
új maggá porzó gondolat

Százszorszép

írni-inri, ... és ugyanaz,
... és más

inri-írni, reflexió és
idő,
kép képből,
idő törik,
képbe kép csusszan,
idő törik, a
foncsorozás szilánkokká,
hátad oszlop,
támasz,
lándzsa szúrt ablakot,
hogy várjuk

kétezer éve
vérvirág, ég felé
a fán

körbe írom a keresztet

KOVÁCS T. ISTVÁN

Kapadohány

Őszintén bevallhatom már a néhányszor elkövetett régi bűneimet, amihez talán nem is kell valami nagy merészség. Elévült az a régi vétek, amit a törvény ellen elkövettem. Egyébként is csak tettestárs voltam és még kiskorú, amikor a szükség a mi családunk számára is törvényt bontott.

Ha még időszerű lenne a büntetés, akkor is apám felelne érte, de ő már régen a mennyei vádhatóság illetékességi körébe tartozik. Egy jó ügyvéd pedig talán még ott is tisztára moshatná, ki abból a törvénytelenégből, amelyre a végső kilátástalanság kényszerítette.

Ma már felfedhetem azt a régi titkot, hogy mi ketten övele dohánycsempészek is voltunk valamikor, az ezerkilenszázas évek közepe táján. Erről eddig azon a nyolc-tíz öreg, pipázó szomszédon kívül soha-senki nem tudott, csak a mi családunk. A régi öregek pedig elvitték titkukat a másvilágra, ahol nem lehet pipázni, tehát ezen oknál fogva nincs is szükségük arra a jó, finom kapadohányra, ami az egyik nagybátyám földjén termett. Nagy reményeket fűzött ahhoz a mi földműves rokonunk, aki tőlünk a harmadik faluban lakott és én sokszor nyaraltam is nála. Ez a nyaralás pedig abból állt, hogy ő kosztolt engem, kisegítve az ebben a műfajban éppen küzdelmes időszakot élő családunkat. Én meg őt segítettem azzal, hogy vele jártam a dohányültetvényére kapálni. Mikor pedig a dohány megérett, leszedtük és a levelét az eresz alá, hosszú drótra sorban felfűztük, hogy ott száradjon addig, amíg bátyám eladhatja a földművesszövetkezetnek. Mert az akkori szabályok szerint csak ott vásárolhatták fel. Akkor még nem gondoltam, hogy késő ősszel is lesz nekem dolgom ezzel a dohánnyal.

A füstölnivaló termesztésének az lett volna a célja, hogy a gazda minden évben biztosan álljon a megélhetés ingoványos talaján. Csakhogy, ez nem ment ilyen egyszerűen. A termés ugyan jó volt, mert a növény megkapott minden olyan munkát, ami járt neki, csak éppen az átvevő nem adott érte annyit, hogy a parasztember tisztességesen megéljen az árából.

Otthon, minálunk sem volt jobb a helyzet, mivel az apám mestersége alig hozott pénzt a házhoz. Új lábbelit ritkán csináltatott valaki az Alsósoron, de nem is nagyon volt miből készíteni, mert a huszadik század közepének rendje szerint a hozzávaló bőrt, talpat és egyéb kellékeket szűken mérve, csak kiutalásra kaphatott a kisiparos. Éppen csak annyit, amennyi az alkalmankénti cipősarkalásokra, talpalásra, foltozásra volt elég. A lábbelijavítást is a helyszínen várta meg sok szegényember, a mester mellett kapcába tekert lábbal üldögélve, mert annál az egy párnál több nem volt neki.

Ennek a helyzetnek csak én láttam egy életre szóló hasznát, mert amíg apám a térdét verte a bankli mellett, addig az emberek beszélgettek, s szavaik nyomán felfeslett a szegénysors keserű valósága, meg a két világháború személyenként megélt története. Ez az iskola aztán meghatározta az én egész életutamat.

A megélhetés végett nyaranként mi is harmadrészéért kapáltuk a más kukoricáját, kilenced, tizedrészéért arattunk a falubeli gazdáknak. Am még így, a hajnaltól késő estig való gürcölés árán is mindig több nap volt, mint kolbász.

Amikor éppen az általános iskola nyolcadik osztályát kezdtem járni, a hozzánk látogató nagybátyám azzal az ötlettel állt elő, hogy tán nem is kéne tudni annak a földműves szövetkezetnek, hogy mennyi dohány terem az ő földjén. Egy részét inkább el kellene adni feketén, hogy ő is, meg mi is boldoguljunk valamicskét. Kellene is a pénz sok egyéb mellett zsírra, szalonnára, mert hízótt se tudtak abban az évben nevelni. Nekünk se volt jobb a helyzetünk és még a pár éve vásárolt szoba-konyhás ház árát se sikerült teljesen kifizetni.

Az ötlet nyomán azon a szeptemberi ősön aztán a koraesti vonattal jónéhányszor elutaztunk a nagybátyámék falujába. Náluk a konyhában, már lámpafénynél jól kitömték a hátizsákunkat levelesdohánnyal. Megvártuk míg este tizenegyet üt a falióra és hátunkra vettük a nehéz terhet. Az öregmama még egy aggódó pillantást vetett rám és megkérdezte apámtól:

-Aztán, bírja-e majd ez a vézna gyerek ezt a nagy pakkot?

-Bírja az -mondta a nagybátyám olyan hangon, hogy erőt, meg bátorságot önthessen belém. Akkor aztán kiléptünk a sötét éjszakába.

Rokonaink a falu szélén laktak. Tőlük néhány méterre egy kiszáradt gödör medrében lopva, lapulva, a partoldal fedezéke mentén jutottunk ki a község határába. Tizennyolc kilométert kellett ahhoz úttalan utakon, szántásokon gyalog megtenni, hogy virradat előtt még az éjszakai sötétségben hazaérjünk. Az utat lerövidítve, egy darabig a távolabb fénylő olajfúró tornyok irányába gyalogoltunk. Felszántott tarlók félembernyi hantjain bukdácsolva, kiszáradt kanálisokon átkelve haladtunk, miközben a nehéz hátizsák vissza, lefele húzott, ha mély árkokon átkelve, a meredek oldalban felfelé kellett kapaszkodni. Egyszer a felszántott ugaron hasaltam el. Ha apám nem segít, magamtól fel nem tápáskodom a félembernyi rögök közül. Később egy könnyebben járható földútra tértünk. Ez vezetett el a mi falunk határáig, egészen az Ó-Berettyó töltéséig. Apám akkor magyarázta el, hogy amíg le nem csapolták a Sárrétet, itt folyt a Berettyó vize, ahol most ez a száraz mélyület húzódik.

Miután ennek átkeltünk a túloldalára, egy ideig a gátszerű, poros part tetején haladtunk.

Egyszer csak nagy megdöbbenésemre a lábam alatt beszakadt a föld és a talpamat hamvadó parázs melegítette. Fogalmam se volt, hogy mi lehet ez, csak apám magyarázta el, mondván:

-Kapt ki a lábad és gyere! A napközben felizzott kotu az, a lecsapolt, régi nádasokból keletkezett finom, poros talaj, amit krumpliszedéskor átkoztatok a húgoddal, mert kegyetlenül csípte a melegben megizzadt testünket. Ha néha a felszínen is fel-felizzik, éjszaka kísérteties kék fénnel világol. Lidércfénynek is mondták ezt a régi pásztorok, akik mindenféle babonás hiedelmeket fűztek hozzá.

-Nos, akkor ez itt a hátorzongató mesék forrása -gondoltam vissza az öregektől hallott történetekre, de nem sok időm volt ezen gondolkodni, mert apám már előbb járt. Futottam utána. Nehogy lemaradjak a nagy, pusztai sötétségben.

Hosszú út volt még előttünk.

Lassan elértük azt a tölgyfaerdőt, amelyet széles kocsuiút választott ketté. Az éjszakában sötétben feketéllő, sejtelmes rengetegben ijesztő formákat öltöttek a fák, bokrok, s más tereptárgyak. Az erdőnek már majdnem a túlsó széléhez jutottunk el, amikor egy bokor megrezzent mögöttünk.

A titokzatos zörejek hallatán hajlamos voltam azt hinni, hogy valaki jár előttünk és az utunkat állja.

-Ne mozdulj!-súgta apám is elfojtott hangon, a bokor rezzenését hallva. Majd, hogy én ne féljek, azt mondta: -Biztosan éjszakai madár az. Én viszont megéreztem, hogy neki is meglódult a fantáziája.

Besúgtak minket? Itt van az ÁVH? -fordult meg a gyerekfejemben.

A szívem a torkomban dobogott. Az izgalomtól lépni is alig tudtam, mikor apám végre megszólalt:

-Nincs semmi baj, Kisfiam. Csak egy éjszakai madár zörgette az ágat, vagy tán egy őz futott el. Az ilyen csendes éjszakákon minden zaj felerősödik.

-Mehetünk.

Fehérfalú tanya közelébe értünk.

A mellette húzódó szekérútról itt is igyekeztünk letérni a tarlóra, hogy minél messzebb legyünk a háztól, de így is három csahos kutya rontott ránk.

-Ne kiabálj rájuk! Ne halljanak emberi hangot a tanyában! Lóbáld mögötted a botot, és haladj előre- mondta most is halkán apám, miközben az ebek lihegtek, hörögtek, be-be kapva a bot végét.

A tanya felől ajtócsapódás hallatszott. Valaki figyelhetett minket, talán tolvajoktól tartott, de mivel azt hallotta, hogy a kutyák viszonylag mindig távolabbra kergetnek bennünket, úgy látszott, hogy az illető megnyugodva tért vissza az épület belsejébe.

A kutyák egy darabig még a sarkunkban ugattak, de végül megértették, hogy nem a portájuk felé tartunk. Még egy-két utolsót vakkantottak, aztán morogva visszaoldalogtak.

-Ezt megúsztuk, de a tanyát legközelebb kikerüljük Fiam. -mondta apám, és azzal biztatott, hogy már csak az akácérdőn kell átjutnunk és aztán mindjárt otthon leszünk.

Ezt a helyet utáltam meg a legjobban, mert a fák alatt vezető keskeny gyalogút mellett volt a gyepmesteri telep gödre, amelyben napokig el nem földelt állat-tetemek büzlöttek. A borzalmas szag az orromra szorított zsebkendőn is áthatolt. Csakhogy, nem volt más választásunk, mert amennyire lehetett, rejtőzködve kellett hazaérnünk.

A csordalegelőn már így sem takart el minket sem fa, sem bokor, csak a jótékony sötétség, ami hazáig kísért bennünket, mert a faluszéli utcákon akkor még nem volt villanyvilágítás.

Hajnali háromkor értünk haza. Én már az ágyban szenderegve hallgattam, ahogy a mi pipás szomszédaink osztozkodtak a dohányon és fizették a kiadagolt kilós porciókért járó húszforintokat.

Minden ilyen út után megfogadtuk, hogy erre a kalandra nem vállalkozunk többé. Anyám is perelt apámmal, hogy gyereklétemre, minek visz magával?

De hát, nagyon kellett otthon a pénz a kiutalásra váltható anyagra, a péknél a kenyérjegyért járó fejadag kiváltására, petróleumért a tizenegyes lámpába. Ecetet, sót, cukrot, paprikát vásárolni a sarki boltosnál, ahol szemmagasságban, nagy kartonpapírra volt kiírva a figyelmeztetés, hogy: Hitel nincs, ne is kérjen!

A pálma fényei

CSÁKY KÁROLY

Dacsókeszi szakrális emlékei

A település történetéből

Dacsókeszi vegyes lakosságú és felekezeti település a magyar-szlovák nyelvhatáron, Csáb község közelében. A helység neve **1135-ben** bukkant fel először, s akkor még **Predium Kukezu** alakban szerepelt „*a Kőhegy szőlőkkel borított lábánál épült*“ falucska. (Bakács, 1971:135; Györffy, 1987:208) **1448-ban Keszihocz**ként bukkant fel az oklevelekben, később pedig – mivel a *Dacsó* család ősi birtoka volt – **Dacsókeszinek** nevezték. 1526-ig zömmel olyan jobbágyneveket írtak itt össze, mint a *Magos, Szabó, Pásztor, Táltos, Zoldos, Tót, Tenki, Kovács, Koczó, Fónagy, Hegedűs*. (Bakács, 1971:136) 1865-ben *Dombay* jegyző viszont már azt írta, hogy „*Népessége a túl nyomó számos ősz magyar ajkú fajon kívül részben a földes Uraság tót ajkú birtokaiból telepített meg*“ (Pesty, 1984:183) Az itteni uraság kúriájában lakott hajdan az a fiatalon elhunyt **Dacsó Lujza**, aki **Madách Imrének** volt ifjúkori szerelme.

A falu templomai – A római katolikus templom

A Dacsó-birtok későbbi bérlőjének, **Zórád Miklósnak** Budapesten nemrég elhunyt fia, **Zórád Ernő festőművész** írta visszaemlékezéseiben az alábbiakat arról a tájról, melyben Dacsókeszi temploma is elhelyezkedik: „*A falu végén ott tornyosul két előőrs, a fehérén világító Mészhegy, meg a vulkanikus Kőhegy, melynek kiköpdösött epeköveiből épültek a falu házai, kerítései. A többi ott hever szanaszét, csak bukdácsolhatsz közöttük. Roppant hatásos, meg kell hagyni – akár az alagsorba süllyedt falu fölé magasodó kétpúpú domb. A nagyobbikon kőbástyával körülvett templom áll, – még 1535-ben épült – a kisebbiken pedig a kastély.*“ (1989:12) Az utóbbi – eredetileg barokk, de később klasszicistává alakított építmény – már nincs meg, ám az Isten háza itt áll évszázadok óta.

A templomról a *Borovszky-monográfiában* azt olvassuk, hogy az „*igen régi; kora pontosan meg nem állapítható*“ (é.n.:36) Az *Esztergomi Főegyházmegye* című kiadványban pontosabb adatra bukkanunk. Eszerint „*Dacsókeszin 1535 körül Palásthy András építtetett templomot Mária, Angyalok királynője tiszteletére, ezt 1758-ban kibővítették*“ (Hegedűs-Tóth, 2000:124) Ezt az építési dátumot találjuk a szlovákiai műemlékeket nyilvántartó kötetben is. Amint közlik, a **Mária születésének** tiszteletére szentelt templom eredetileg **korareneszánsz** stílusban épült, a 18. században átalakították, a 20. században pedig új tetőt kapott. (Harminc, 1968-69:76) Az **egyhajós** templom keletnyugati tájolású, a hajón két-két félköríves ablakkal. A **szentély** sokszögzáródású három támpillérrel, két ablakkal. Északi részéhez épült a sekrestye. A kőkeretes bejárati ajtó felett ugyancsak egy félköríves ablak, a tető magasságában pedig egy körablak látható. Efölött van a **homlokzati torony** négy félköríves hangvetővel, tűhegyes, piros bádogos sisakkal. A sisak alatt óraparkány fut körbe.

A szentély a templom régebbi része, mennyezete **csehsüveg boltozatos**. Feltételezhetően alatta van a templomépítő kegyúr sírhelye. A szentély keleti falán látható **oltárkép** nem a védőszentet, pontosabban nem Mária születését ábrázolja. Ennek okát Limbacher Gábor és Lengyel Ágnes a pap és a helyi közösség egymásra hatásával, illetve a kultuszra is ható kegyseripar intenzitásával magyarázza. Ezt olvassuk könyvükben: „*A Kisasszonyi templom oltárfestménye sokáig a bölcsős Máriát ábrázolta kozmikus környezetben. A múlt század vége felé egy módosabb falusi lakos följánlotta, hogy a szerény kivitelű és méretű festmény helyett nagyobb és >szebbet< rendelne. A följánlás sajátos fejleményeként azonban az elkészült kép a >Sántántipró Máriát<, tehát a Szeplőtelenül fogantatott Szűzet ábrázolta Mária születése helyett. A pap véleménye érvényesült, hogy >most már nem küldhetik vissza<, de a titulus eltévesztése miatt a nép az eredeti oltárképet is megtartotta a szentély már kevésbé rangos északi falán.*“

Az egyre kopottabb festmény azután 1961-ben, a templom akkori felújítását követően már nem kerülhetett vissza és a templom padlására jutott.“ (1997:75-76) A **Szeplőtelen Szűzanya** olajfestménye 1888-ban készült, szignóján a *Müller F.* név olvasható. Mária egy kék földgömbön áll, előtte holdsarló és zöld kígyó, szájában piros almával. Mária lábánál és két oldalán mezítelen szárnyas angyalokat látunk, piros, zöld és kék ágyéktakarókkal. Mária fehér ruhában, kék palástban van; haja széteresztett, két kezét szíve felett összefogva tartja. A templom északi falán most egy **Szentháromság-kép** látható. Jézus piros palástban van, bal vállához döntve a kereszt, feje körül ezüstös fény ragyog. Az Atyaisten bal kezében jogar, jobb kezét áldásra emeli, feje mögött ezüst háromszög látszik. Van, aki úgy tudja, ez volt a régi templom oltárképe. (Fónod Ferenc, 1970) Az oltárasztal előtt újabb keletű fakereszt áll, szépen megmunkált fa korpusszal. Jézus feje jobbra fordult, rajta töviskorona van; lábfejei egymáson, kezei függőlegesen felszögelve. Feje felett ame felirat: *Hic Est Rex Judaorum.*

A dacsókeszi templom hajójában számos szobrot találunk. Az évtizedek során ezek helye gyakran változott, akárcsak a mellékoltárok titulusa. A már idézett szerzőpáros könyvében olvassuk, hogy „**Szent József szobrát** a dacsókeszi Rózsafüzér-társulat az 1930-as évek elején szerezte be, és a szentélyt a templomtól elválasztó **diadalív** jobb oldalára helyezték, fölváltva az addig ott álló **Szentantalkát**“. Ekkor építették a szentély előtti bal oldalra a **lourdes-i Mária oltárát**, egy módosabb család beteg gyermekéért tett felajánlasként. **Szent Antal szobrát** ide, a **lourdes-i oltár** mellé helyezték, a templomhajó oldalsó falához. A 70-es évek táján a Rózsafüzér-társulat ismét szobrot vásárolt. Zsolnáról a **Fájdalmas Mária** ábrázolását szereztek be. *Örömük nem volt teljes, mert nem kaptak az igényüknek megfelelő, az érzelmekre igazán ható szobrot, >olytat, akinek tör van a szívéen<. A szobor először odakerült, ahol hely mutatkozott: a tempúlomhajó hátsó falához. Hamarosan azonban helyet cserélt a lourdes-i oltárral, s így az új szobor kerülhetett a szakrális tér egyik leglátványosabb részébe. Szent Antal szintén a templom hátuljára költözött*“. (Lengyel-Limbacher, 1997:76)

A **Pietá**, azaz a **Fájdalmas mellékoltár** Máriaja bordó ruhában, kék palástban, fehér fátyolban látható, amint ölében tartja a halott Jézust. A gyermek feje jobb felé fordult, s ezt Mária fogja. Krisztus testén fehér ágyéktakaró van, jobb karja lefelé lóg, a balt Mária tartja.

A régi Szent József mellékoltár helyén ma a **Jézus Szíve-szobor** áll. A Megváltót fehér ruhában, bordó palástban látjuk, vérző jobb kezét felemelve, a ballal szívére mutatva. Valamikor a mellékoltár alatt volt a **Szentsír** is, amely most a hajó kórus alatti részében látható. Jézus fehér lepellel van letakarva, jobb kezét az ágyéka felett, a balt maga mellett tartja.

A bejárati részt követő csarnokban van ma a **Lourdes-i barlang**, Mária és Bernadett a szokásos megjelenítésben látható. Ettől nem messzire helyezték el **Szent József szobrát** is. József kék ingben, barna palástban áll előttünk, jobb kezében liliummal, balján a Kisjézussal, aki fehér ingben látható; bal kezében kereszt, jobb kezét a szíve felett tartja. Közéleben van a **Szent Antal-szobor** is. Antal barna ruháján fehér korda és rózsafüzér van. Jobbján fehér lilium, kezében kenyér, bal kezében a szent könyvön látjuk a fehér ruhás Kisjézust. Ugyancsak a kórus alatti térben áll **Szent Imre szobra** és **Szent Rita képe**, akinek kezében piros rózsát látunk. Imre fején korona van, jobb kezében fehér lilium, oldalán tör. Az álló szent piros nadrágban, kék kabátban, belül zöld, kívül bordó palástban látható, fehér válltakaróval. Itt van még a **Jézusom bízom benned festmény** is, amit lengyel zarándokoktól kaptak az itteniek.

Több szép szobor látható a **sekrestyében** is, például a **Rosa Mistica**. Mária itt fehér palástban van, kezében rózsafüzérrel, mellén fehér, piros és sárga rózsákkal. A **Madonna-szobor** Máriaja bordó palástban látható, fején koronával, balján a Kisjézussal, aki bal kezében egy országalmát tart. A **Mária Szíve-szobor** fehér ingben, kék palástban ábrázolja a szentet, akinek bal kezében rózsza van, jobb kezét a szíve felett tartja. Ugyancsak a sekrestyében kapott helyet a **Szent Teréz-szobor** és a **Feltámadt Krisztus szobra**. S itt helyezték el a **korpuzsos fa körmeneti keresztet**, valamint a régi **gyóntatószéket** is. A sekrestyeajtónál van a háromsoros csengettyű, minden sorban 2-2 csengővel.

A hajó mennyezetét egyszerű **freskók** díszítik. Az egyik **Mária születését** ábrázolja, a másikon a **tizenkét éves Jézus a tmeploban** látható. A **stációképek** tulajdonképpen régi, fakaretbe foglalt olajnyomatok, a keretek közepén kis fakereszttel.

Az evangélikus templom

Vályi András közli *Magyar Országának leírásában*, hogy Keszihóc magyar falu, lakosai *katolikusok és lutheránusok, s ezek a Pribeli Ekleziához tartoznak.* (1799:355) 1941-ben a községben az 561 katolikus mellett 159 evangélikust írtak össze. (Schematismus, Esztergom: 64.p.) Számuk ma is megközelítőleg ennyi, s ők az ide egykor beköltöztetett szlovákok utódai. **1874-ben** felépítették a faluban **neoklasszicista evangélikus templomukat**, melyet 1930-ban toronnyal bővítettek. Kéthetente tartanak itt szlovák nyelvű istentiszteletet, s ma is a pribeli anyaegyházhoz tartoznak. A templom ma eléggé megromlott állapotban van, felújítását a jövőben tervezik. (Tóthová Iveta)

A **templomhajó** négyzet alaprajzú, sima mennyezetű, két-két félköríves ablakkal. Fakarzatát két oszlop tartja. **Csarnoktere** sokszögzáródású. Az **oltár** kisméretű képét *Bohumil Schovanec* festette, a **keresztrefeszített Krisztust** ábrázolja. Följe emelkedik a **szószék** a magas hangvetővel. A szentélyben két faragott padot is találunk.

A nyugat-keleti tájolású templom tornya később épült. Bejárati ajtaja felett fekete márvány emléktáblát látunk, rajta ezzel a szöveggel: „*Túto ve•u dal postavi•/ SVETLIK JÁN učitel' v.v./ jeho man•elka rodená/ MIŠKOLCI MÁRIA/ a horlivý cirkevni•r. 1930*“. Vagyis, a tornyot Svetlik Ján tanító és felesége, Miškolci Mária, illetve a buzgó hívek építették 1930-ban. Az emléktábla felett egy félköríves ablak van. Ezt sima párkányvonal választja el a körablaktól. A hegyes sisak alatt négy félköríves hangvetőt látni.

Keresztek, feszületek, sírjelek

Dacsókeszi nem bővelkedik sok szakrális kisemlékben. A vegyes felekezetű faluban a feszületekből találunk néhányat. A **templokeri kereszt** műköből készült. Oszlopán egy töviskoronás Krisztus-fejet s egy fekete márványtáblát látunk. Az utóbbin ez a dedikáció olvasható: „*Atyám, kezedbe ajánlom/ lelkeket!/ Isten dicsőségére állították/ az Úr Jézust tiszta szívből/ szerető hívek/ 1984*“ A háromlépcsős oszlopfőn áll a kihegyezett szárvégű vaskorpuszos kereszt. Az ezüstözött Krisztus-test feje jobbra fordult, lábai egymás mellett vannak a keresztre szögelve.

A **Bartók-kereszt** hasonló, mint a temető központi keresztje. A csábi és a dacsókeszi határ közt látható a vaskorpuszos kőkereszt, oszlopán ezzel a dedikációval: „*Dicsőség a magasságban/ Istennek/ Békesség a földön/ Minden embernek/ Állították/ BARTÓK JÁNOS/ és neje/ szül. STRIHO BORBÁLA/ az Úr 1940-ik évében*“.

A **központi temetőkereszt** egy beton alapzaton kapott helyet. Ezen áll a kétlépcsős talapzatra helyezett oszlop az alábbi dedikációval: „*Édes Jézus/ a te végtelen/ szeretetedből adj/ irgalmat a meghalt/ hívő lelkeknek!/ Isten dicsőségére/ állították/ VARGA BERTALAN/ és neje/ ZATYKÓ ROZÁLIA/ 1940. évben*“. A felfelé szélesedő oszlopfőn újabb két lépcsőt látunk, s ezen áll az INRI-feliratos fehér vaskorpuszos szürkés kőkereszt (gránit?). Krisztus feje az ég felé fordított, lábai egymás mellett helyezkednek el.

A temetőben láthatunk néhány kovácsolt vaskeresztet és fából faragott sírjelet, de több **márvány obelisz** is van itt. Köztük a falu régi földbirtokosának, Hont megye jeles közéleti személyiségének, **Keszihoczi és Dacsó-Lami DACSÓ PÁL**nak (1822-1890) címeres fekete márvány obeliszkje. De itt látható egy másik földbirtokos fekete márvány sírjele is, rajta ezzel a német nyelvű felirattal: „*Hier ruht in Gott/ JOSEF GRÖNE/ 1864-1932/ Friede seiner Asche!*“ A sírt kovácsolt vaskerítés veszi körül. Ugyancsak itt áll egy fiatal leány szürke márvány, szomorúfüzes obeliszkje, ezzel a felirattal, illetve sírverssel: „*Itt nyugszik/ Istenben boldogult/ GALBÁCS ZUZKA/ élt 16 évet/ megh. 1927. okt. 6./ Nyugodjál békében/ Kedves gyermekünk,/ Sírba szállt teveled/ Mi földi reményünk./ Hantod virágit/ Könnyekkel öntözzük,/ S várjuk a végórát,/ Hogy tehozzád költözzünk!*“

Temetkezési kápolna

A temető mellett, annak kerítésén kívül áll egy magányos kápolna, amely a **Gerhárt család** temetkezési helye volt. A szürke téglából épült szecessziós kápolna magas tetejéből egy harangtorony emelkedik ki. A kápolnának félköríves ajtaja van, oldalain pedig ugyancsak félköríves ablakokat látni. Hogy kik temetkeztek ide, pontosan nem tudjuk.

A Gerhártok kapcsán mondjuk el, hogy 1834-ben Dacsókeszin született **Gerhárt György**(+1900) író, lapszerkesztő, a Honti Gazdasági Egyesület egyik szervezője, több könyv szerzője. A kápolna sajnos ma igen rossz állapotban van, nemrégiben a tetőzet is leomlott. Kár érte!

Irodalom:

BAKÁCS ISTVÁN

1971 Hont vármegye Mohács előtt. Budapest.

BOROVSKY SAMU, szerk.

é.n.(1906) Magyarország vármegyei és városai. Hont megye és Selmecbánya sz. kir. város. Budapest.

CSÁKY KÁROLY

2003 A Dunától a Szitnyáig. Komárom.

HARMINC, IVAN a kol.

1968-69 Súpis pamiatok na Slovensku I-III. Bratislava.

HEGEDŰS ANDRÁS – TÓTH KISZTINA, összeáll.

2000 Esztergom Főegyházmegye I-II. Esztergom.

LENGYEL ÁGNES – LIMBACHER GÁBOR

1997 Népi vallásosság a Palócföldön. Balassagyarmat.

PESTY FRIGYES

1984 Kéziratos Helynévtárából. Hont vármegye és kiegészítések. Sajtó alá rendezte Bognár András.
Szentendre.

SCHEMATISMUS

1941 Venerabilis cleri Archidiocesis Strigoniensis. Budapestini.

VÁLYI ANDRÁS

1799 Magyar Országának leírása I-III, Buda.

ZÓRÁD ERNŐ

1989 Egy vándorfestő ifjúsága 1911-1951. Budapest.

Dacsókeszi katolikus temploma (Csáky Károly felvétele)

A katolikus templom a szentély felől (Csáky Károly felvétele)

Az egyik templomfreskó (Csáky Károly felvétele)

Szent Imre szobra (Csáky Károly felvétele)

A szentély (Csáky Károly felvétele)

Az oltárkép (Csáky Károly felvétele)

A Szentháromság-kép (Csáky Károly felvétele)

Az evangélikus templom (Csáky Károly felvétele)

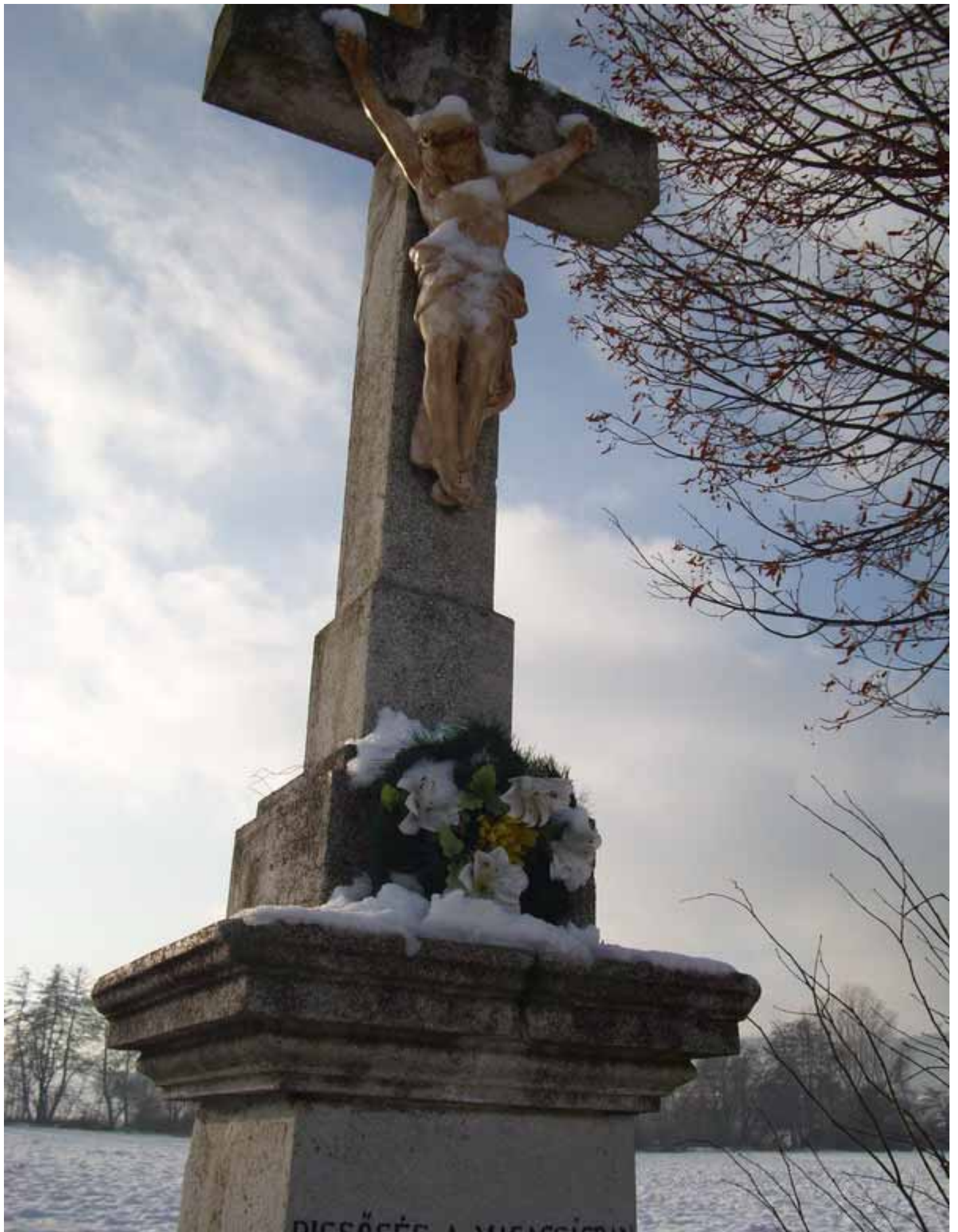
Az evangélikus templom oltára (Csáky Károly felvétele)

A romos temetkezési kápolna (Csáky Károly felvétele)

Dacsó Pál síremléke (Csáky Károly felvétele)

A Bartók-kereszt (Csáky Károly felvétele)

A központi temetőkereszt (Csáky Károly felvétele)

SZAKÁLI ANNA

A néma harang üzenete

Egyszer volt, hol nem volt, a Kód hegyének lábánál, a Középcsíki-medence életet adó szántóföldjeinek közepén, volt egy szépséges kicsi falu, Csíkvacsárcsi.

Már sok különös nevű településről hallottam, de az egyik legkülönösebb ez a Csíkvacsárcsi volt. Hogy mi benne a különös? Nem a Csík név, annyi szent, mert a Székelyföldnek ezt a részét Csík-országnak is nevezik. S hogy leányaik, asszonyaik csíkos szoknyában járnak, folyóikban pedig sok a csík hal, azt is gondolhatnánk, hogy ezért Csík ország. De vajon mit jelent a Vacsárcsi? Van, aki azt állítja, hogy egy hajdani uraság után kapta a falu a nevét. Ám ez túl egyszerű lenne, és nem fér össze a székelyek mindent átfedő, összefüggést mutató, történelmet szavakba rejtő góbé gondolkodásával. Van, aki azt állítja, hogy a különféle nyelvekre történő átírások torzították el sok település nevét, és ebben nagyon sok igazság leledzik. Az első, rovás feljegyzésből átírt név Mocsárcsi helyett Mocharchy-ként jelent meg. Aztán a Mocharchy-ból, amikor a lófő székelyek összeírása történt, az összeíró német tisztecske tolla által már Vachijarchiként íródott le. A nép azonban ragaszkodott az eredeti változathoz és győzött az igazság, amiként ezt a világ sorsa előbb-utóbb elrendezi. Csíkvacsárcsi, Csíkvacsárcsi maradt.

Nos, ebben a faluban történt, hogy elnémult a falu templomának harangja. Pedig ebben az időben a Csíkvacsárcsi lányok és fiúk minden vasárnap szépséges viseletben sétáltak be a templom faragott ajtaján, majd őket követték a kisgyermekes édesanyák, nagyanyók és nagyaták, majd a férfiak székelyharisnyás, lajbis, kalapos gyülekezete. Az emberek már mind a templom körül váraoztak a plébános úrra, hogy kezdjék végre dicsérni az Urat, de olyan csend ülte meg a falut a harangszó nélkül és ez a csend akkora árvaságot hirdetett, hogy az embereknek összeszorult a szíve. Hiába rángatták a harangkötelet, néma maradt.

- Ez valami hamis dolog lehet – mondogatták az öregek. Azonban hiába mentek fel a legények a toronyba, semmi hibát nem találtak. A harangszíve ott lógott a helyén, megkalimpálták, hozzá is verődött a harang szoknyájához, de hangot nem adott.

A nagy csendre megérkezett a falu lelkipásztora és elképedve halotta a történeteket. Rögvest elkezdte a népet korholni és vezeklésre szólította fel a falut. Bőjtöltek is az emberek rendesen, hogy a zöld karikák egyfolytában a szemük előtt táncoltak, imádkoztak is, de nem történt változás. Nem is történhetett, mert akkor még nem tudták, hogy Istennek szándéka van velük. Végül a legöregebb székely, Járfás bácsi, aki sokfelé járt a világban, előállt és azt mondta:

-Segíts magadon, az Isten is megsegít!

Ezzel aztán mindenki egyetértett. De hogyan tovább? Az öreg megköszörülte a torkát, ami azt jelentette, hogy éppen most merít magának egy kis bátorságot és így szólt:

-Holnap holdtölte lesz. Fel kell menni a Kód hegyére és meg kell tisztítani a régi kőoltárt. Aki az éjszakát ott tölti, az megtudja, mit üzen a harang a némaságával. Mert, hogy valamit üzen, az bizonyos, csak mi nem értjük. Aki felmegy, az puskát nem vihet magával, mert vért nem onthat. Ha jó valami beste lélek, legfeljebb elfuthat, ha bír. Ezért fiatalnak kell mennie és olyannak, aki ismeri az ősök írását.

Az emberek csendben végighallgatták az öreget, aki kicsit restelkedett, mert a régi kőoltárt bizony már régóta kerülték. Volt, aki pogány dolognak tartotta, pedig valamikor ott is Istenhez imádkoztak az emberek, csak éppen Isten neve hangzott másképpen.

-Ki mondja meg a papnak? – kérdezte egyikőjük.

-Elmondjuk mire jutottunk, ha itt lesz az ideje. Nem maradhatunk harangszó nélkül a világ csúfjára, no meg a koplalásból is elég volt már, mert a testünk meggyógyult, de a lelket kell itt gyógyítani – mondták az egyházfik.

Ezzel is egyetértettek és hamarosan kiválasztották maguk közül Bulcsút, aki utolsó gyermeke volt édesanyjának, aki ezzel a fiának adott névvel búcsúzott az anyaság boldog örömétől. Bulcsú szófogadó, kedves legény volt, dicséretes szorgalommal, és ismerte a rovásírást is. Bármelyik leány szívesen választotta volna élete párjának, de Bulcsút nagyobb dolgok foglalkoztatták a szerelemnél.

Édesanyja feltarisznyázta, mint valamikor a hadba vonuló ifjakat, és Bulcsú elindult. A falu népe a hegylábáig húzódó szántóföldekig kísértte, onnan már egyedül lépkedett tovább, fel a kőbánya tátongó aknája, az Ördögárok hasadéka mentén, a Kód rejtelmes erdeje felé.

Mire felért a gerincre, a Hold ott fényeskedett Szépvíz kéklő magaslatai fölött. A kőoltár alakja egy tisztás közepén, sűrű növényzettől takarva domborodott ki a talajból, ott ahol rengeteg cserevirág ontotta finom illatát.

-Sehol nem találsz annyi cserevirágot, mint a régi oltár környékén – így igazította el Járfás bácsi. Letette hát a holmiját a halom mellé és nekifogott minél több elhullott fát összegyűjteni. Négy embermagasságú halmot rakott össze, a négy égtáj irányába, a kőoltártól három-négyméternyi távolságban. A Hold már a hegytető fölött róttá útját, mire nekilátott megtisztítani az oltárkövet. Csupasz kézzel letépte a kőre futott liánokat, szederindát, a vastagon ráakódott mohát, földet, száraz leveleket és lassan kibontakozott a kő kerek alakja. Bulcsú homlokáról csorgott a veríték, a ködmön már régen lekerült róla, és úgy érezte, ideje kicsit kifűjni magát.

Leült falatozni, hogy éhét elverje. A Hold teljes ragyogással állt a kő fölött és Bulcsú úgy érezte, őt bámulja. Meggyújtotta a felhalmozott fánakasokat és elkezdte az imádságot. Először ahogy tanulta, de később a saját gondolataival és szavaival kérte az Urat, a szenteket és minden jótét lelket, hogy segítsenek.

Miközben így imádkozgatott, egyszerre nagy fényesség támadt az oltárkö fölött, és egy alakot pillantott meg a fényben. De olyan nagy volt ez a fényesség, hogy nem tudta eldönteni angyalt lát-e, vagy magát a nagy táltost, az viszont bizonyos volt, hogy szárnyas lény állt a fény közepén. Bulcsú letérdelt és kezeit széttárva jelezte, hogy hallgatja a lényt. A jelenség pár perc után így szólt:

-Bulcsú! Megtisztítottad az oltárkövet, ami azt jelenti, hogy tiszteled Istent. Eljöttél az ősök oltárához, mert nem értitek papotok szavát. Megoldást kerestek a néma harang miatt és nem látjátok a megoldást. Pedig tudjátok ti is, hogy templomotok kicsi és szegényes. Isten feladatot adott nektek. Építsetek nagyobb házat az Úrnak és a harang megszólal. Ám hiába teszitek mindezt, ha az írást meghallgatjátok ugyan, de nem intelmei szerint éltek. Szeressétek egymást, fogadjátok el a gyermeket, akit az Úr küld hozzátok, adjatok a szegényeknek és az árváknak. És mindezek előtt nyissátok meg szíveteket, mert nem elég tudni a helyes utat, arra rá is kell lépni. Menj és vidd hírü, amit hallottál!

„Menj és vidd hírü, amit hallottál!” – visszhangzott Bulcsú fejében a hang, amikor a hajnali napfény kiűzte szeméből az álmot. Ránézett az oltárköre és a következőt rovást olvasta rajta: „Egy az Isten, de számtalan a hozzá vezető út!” Odalépett a kőhöz, rátette a kezét és abban a pillanatban úgy érezte, hogy nagytata ott áll mellette, és megsimogatja göndör fűrtjeit. Gondolataiban az erdő felől hallatszó ágroppanás zavarta meg. A hang irányába fordult és ámulva látta, hogy egy hatalmas agancsú szarvasbika közeledik. Homlokán fehér folt, agancsán a reggeli harmattól megcsillanó napfény ragyogott. Bulcsú nem mozdult. A szarvas egyre közelebb ért, elhaladt Bulcsú mellett, egyenesen az oltárköhöz ment és agancsát nekivetve hatalmas erővel félretolta a kőlapot. Mélybarna szemeivel hosszan nézett a legényre, és ahogy jött, visszament az erdőbe. A legnagyobb meglepetés azonban most jött. A kőlap alatt aranytallérok heverték, melyeket Bulcsú a tarisznájába tett és boldog örömmel vitt le a faluba.

Este a templomkertbe összegyűltek a férfiak és meghallgatták Bulcsú elbeszélését. Az egyházfiak felkeresték a papot és elmondták, hogy úgy határozott az egyházközség elöljárósága, hogy a falu új, nagyobb templomot épít, az egyházközség tagjai pedig ezentúl nagyobb buzgóságot mutatnak majd a hitéletben.

A pap megírta a kérvényt a püspökségnek, a püspök értesítette a bíborost, aki áldását adta a templom megnagyobbítására. Mindenki örült és hozzájárult valamilyen módon az építkezéshez, a talált aranyból pedig arra is futotta, hogy új oltárképet csináltassanak. A harang is felkerült az új toronyba és azóta még messzezengebben hívja az embereket imádkozni.

Csak Bulcsú nem találta a helyét. A Kód hegyi éjszaka után minden harangozáskor azt vélte hallani: „Bul - csú, hív - lak, vá - rok rád! Bul - csú, le - gyél jó szol - gám!” S ezt addig, addig hallotta ki a harang kongásából, hogy egyszer aztán fogta magát, felkerekedett és elment Dévára, ahol beállt ferences rendi barátoknak. Amióta ez a csoda történt, azóta a harang szavát minden Csíkvacsárcsi megérti, és boldog büszkeséggel látogatja szeretett templomát.

Az öregek pedig esténként - amíg a teheneket hazavárják a legelőről -, arról mesélnek a kapualjakban, hogy lám csak, a régiek közbenjártak Istennél, utódaik megsegítésére.

KŐ-SZABÓ IMRE

Rulettbajnok

A Budai úti kiskocsmá már két éve üzemelt Fehérváron. Ez a két év olyan mérföldkőfele volt az „intézmény” életében. Először sokan nem hittek abban, hogy életképes vállalkozás lesz, ugyanis a tulaj P. Horkai Feri közismert ember volt a városban, de őt a foci tette naggyá. Középcsatár volt a Fehérvári MÁV Előre-ben. A sportrajongók a pályáról szereztek tudomást róla, és amikor abbahagyta az aktív sportolást, megnyitotta a Budai úti kiskocsmát.

Aki nem járt ebben a kis helyiségben, amely nem volt nagyobb, mint egy budai luxus lakás fürdőszobája, az nem tudja, milyen fantasztikus közönsége volt estéről estére ennek a helynek. Pontosan az emberközelsége tette vonzóvá. Egy pohár itallal a kezében bármerre fordultál, egy hasonló fazonnal találtad magad szembe, akinek szintén egy pohár volt a kezében. Ha nem akartál megszólalni, nem tehetted, mert belebeszéltek a képedbe, és ha akartál, ha nem, akkor is válaszolnod kellett.

Erre az időszakra már törzsközönsége volt a csehónak. Itt minden áldott nap megtaláltad az aprótermetű, zömök Simek Sanyit, a péket, a reggeltől záróráig itt üldögélő Tibit, a villanyszerelőt, aki lába miatt már évekkal ezelőtt leszázalékolta, a Berettyóújfaluból származó Sanyit, aki csak pislogott, nem beszélt sokat, de kisfröccsből naponta legalább húszat megivott. Közben el-elment, aztán egy félóra múlva visszatért és beöntött egy újabb kisfröccsöt és megint távozott. Itt lakott a kocsmától száz méterre. A sörös Mari, aki elmaradhatatlan volt, itt töltötte napjait, esténként itt volt Budai Géza, a nagydarab súlyemelő, de többször megkért alkalmi kidobó legény is, ugyanis nem tudta elviselni a többet ivó, lármázó vendéget. Ilyenkor egy gallérfogással az utcára penderítette. A kárvallott, látva nagy termetét, érezve lapát kezeit, nem ellenkezett, jobbnak látta csendben, simán távozni. Itt szedte össze egy-egy napra alkalmi malterkeverő, sittszállító embereit Varga Jócó, a vállalkozó kőműves. Zsolti is mindennapos volt. Őt csak Zsoltinak ismerte mindenki. Annyit lehetett tudni róla, hogy könyvelő a szakmája, ezt egy kis cégnél gyakorolja is. Azonban sokat panaszkodott a főnökére, hogy nem jön ki vele, meg olyan dolgokat akarnak vele elszámoltatni, amellyel ő nem ért egyet. – Szabálytalanságot nem teszek! – mondta mindig, amikor már ivott pár pohárral. A különlegessége még az volt ennek a közel kétnégyes, huszonöt év körüli, kopasz fickónak, hogy diplomatatáskával járkált. Ezt a táskát feltette a sarokban tárolt sörös rekeszek tetejére, így nem kellett vigyázni rá különösen, mert onnan a magasból, ha valaki megpróbálta levenni, az biztosan szembetűnő lett volna.

A kocsmához, a berendezésen kívül tartozott még két fiú kocsmáros, a Peti és a Tamás, akik felváltva szolgálták ki a vendégek igénye szerint az italokat. Reggel öttől voltak nyitva, este kilencig. Két-két napos fordában váltották egymást. A kocsmához tartozott még olyan beugrónak a Tibi, de ő csak akkor volt jelen, ha valakit helyettesíteni kellett. Az italbeszerzéssel nem kellett foglalkozniuk, azt P. Horkai Feri, a tulaj mindig pontosan szállította.

Történt egyszer, hogy Tamás bedobta a törölközőt, felmondott. Pedig szerette mindenki, mert beszédes volt, ez tetszett a vendégeknek, meg volt egy trükkje. Először nem tűnt fel senkinek, de később jót mulattak rajta. Ezt a trükköt mindig egy új vendégen alkalmazta, aki még nem tudott róla. Bejött az illető, kért egy stampó rövidet, meg egy sört, az akkori árak szerint volt összesen 140 forint. Tamás azt mondta 180. Az ürge meglepődött, az ital már előtte volt, nem mondhatta, hogy nem kéri. Odaadta a 200 Ft-ost, Tamás visszaadott belőle 60 Ft-ot. A fickó csak nézte a markába tett visszajárót és egy darabig nem értette, miért kapott vissza ennyit. Aztán a csodálkozó fazonnak elmagyarázták, és a körülötte állók jót nevettek a heccen. Tehát mindig többet mondott, de rendesen számolt és adott vissza.

Szóval Tamás elment postásnak. Ez abból a szempontból volt jobb számára, hogy akkor nősült, jött a kisbaba és többet lehetett otthon a családjával. Helyette Zsuzsit vették oda, Péter váltótársának. Meg is voltak egy darabig, de iskolás gyereke sokszor beteg lett. Ilyenkor Péter több napon keresztül volt szolgálatban és látszott rajta a fáradtság. Beszélték, hogy P. Horkai Feri keres egy új kocsmarost, lehetőleg férfit és fiatal.

Zsolti is tudott erről, egyszer mondta is a többieknek, eljönne ide, mert a főnökével gondjai vannak. Azt is mondta, hogy az ő apja – Kovács Sándor – edző volt az ifiknél, ahol P. Horkai Feri focizott, de elkerült a Vidibe, ott technikai edző lett. Ez ugyan nem tartott sokáig, mert szponzorváltáskor több embert lapátra tettek. Ha már itt tartott az elbeszélésben Zsolti, néhány fröccs után még azt is elmondta, hogy ezután az apja a vízműhöz szegődött. Ott lett raktáros, öt évet dolgozott, aztán nyugdíjba került. Azért rendszeresen kijárt a meccsekre, találkozott a régiakkal, P. Horkai Ferivel is tartotta a kapcsolatot. A foci világában ezen a környéken etalon volt a neve.

Egy kedd este Zsolti letörve jött a kiskocsmába.

- Mi van könyvelő? – kérdezték tőle.
- Kirúgtak!
- Mi lesz veled?
- Még nem tudom – mondta bizonytalanul Zsolti.
- Gyere ide kocsmárosnak! – vetették fel többen is.
- Nem vesz engem ide a P. Horkai – mondta bizonytalanul.
- Beszélj apáddal, ő majd elintézi!

Aztán úgy látszik a tanácsot Zsolti megfogadta, mert egyik reggel Péter mellett a pultban állt. Tehát beszélt az apjával, ő pedig P. Horkai Ferivel.

- Új kocsmárosunk van! – újságolta Péter és megkezdődött a betanítás időszaka. Mert ugye sokan azt hiszik, milyen egyszerű ott állni. Kérnek egy fröccsöt, egy felest, egy sört, aztán kiteszed a pultra, elveszed a pénzt és kész. Hát elméletben ez így is van, de a gyakorlat mást mutat. Mert ugye az italt ki kell mérni, nem többet, nem kevesebbet, csak annyit, amennyit kérnek. Számolni is tudni kell, a vendég az jön, megy, gyorsan és pontosan kell visszaadni, a végösszeg meglegyen, ne károsodjon a betérő, de a kocsmáros sem. Aztán rendet kell tartani a pulton, mosogatni a poharakat, elrakni a göngyöleget, meg a kocsmában is rendnek kell lenni. Ne legyen hangoskodás, aki többet öntött fel a garatra, azt féken kell tartani és mindezt napi tizenhat órában. Ezt úgy mondják: - ez nem semmi! Persze még sok fortély tartozik ehhez a szakmához is, de azt a jó kocsmárosok nem szokták elárulni. Ez az ő szakmai titkuk.

Zsolti lassan belejött a melóba, aztán egyik reggel már önállóan nyitott, este zárt. Pár nap múlva úgy tűnt, minden rendben van, nem lesz semmi baj. Csupán egy dolog esett kifogás alá, hogy Péterrel ellentétben Zsolti napközben felfelhajtott egy-egy kisfröccsöt. A jó kocsmáros ritkán iszik, jobbára akkor, mikor nincs szolgálatban, de akkor sem a saját kocsmájában. Ha már úgy döntött, hogy felhajt egy pohárral, akkor azt a szomszéd csehóba teszi, mert ott ő is vendég és úgy kell kiszolgálni. Zsolti kis malőrjeit eleinte nem vették tudomásul, később egyesek kíváncsian figyelték, mi lesz ennek a vége, mások aggódni kezdtek.

A zárás utáni rend az volt, hogy a napi bevételt egy kis zsákba tette a szolgálatban lévő, majd egy nejlon szatyorba, és megkért egy vendéget, ilyen minden este akadt, aki elkísérte a két utcával arrébb lakó P. Horkai lakására, ahol leadták a szatyrot. A kísérő másnap reggel már be volt biztosítva egy korai felesre, munkadíj gyanánt.

Egyik szombat este azonban hiába várták Zsoltot a napi bevétellel, nem jelent meg. Eltűnt a zsák, a szatyorral és vele együtt Zsolt is. P. Horkai Feri megnézte este tíz óra körül a kiskocsmát, zárva volt, rendesen, lakatokkal, úgy ahogy szokták. Zsolti sehol. Felhívta az apját telefonon, nem volt otthon.

Másnap reggel Péter nyitotta a kocsmát. Nem tudott semmiről egy szót sem. Csak akkor csodálkozott, amikor Varga Jócó, a vállalkozó kőműves beállított és csak annyit mondott:

- Látnád Zsoltit, nem hinnél a szemednek!
- Miért, mi történt? – kérdezte Péter kíváncsian.
- Azt mondja, vége van! Ott van a József utca és a Budai úti sarki fabüfébe. Teljesen kivan! – titokzatosan Varga Jócó.

- Mondjad már, ne csigázz! – szólt Péter.

- A tegnapi teljes bevételt eljátszotta!
- Hol?
- A Király Szálló rulettjén.
- Mennyi pénz volt az?
- Háromszázezer!
- Akkor ezzel a formával ő lehet a „rulett bajnok” cím várományosa! – mondta még mindig viccesen Péter.

Csend állt közénk, nem szóltak, csak néztek egymásra döbbenet. Még kora reggel volt, kihalt a város, néhány korán kelő ember járt csak az utcán. A csend még jobban fokozódott. Péter el sem tudta képzelni, hogy csak úgy elmegy valaki a teljes bevétellel és elveri. - Ez bűncselekmény. Mit szól ehhez P. Horkai Feri?

- Mit mond még? – kérdezte Péter.

- Már ivott pár pohárral, akadozik a nyelve. Azt mondta, meg akarta duplázni. Eleinte jól ment minden, de aztán befuccsolt és oda lett a pénz, pár ezer maradt csak.

- Mi lesz most? – kérdezte Péter Varga Jocót, egy kicsit kétségbe esve, meg úgy is, mintha talán ő többet tudna a megoldásról.

- Csak annyit mondtam neki: - Beszélj apáddal, ő majd elintézi!

Itt tartottak a szóváltásban, amikor P. Horkai Feri megjelent és bezárta a kiskocsmát. Már tudott mindent. Gyors leltárt készítettek Péterrel és valóban beigazolódott, hogy a tegnapi bevétel háromszázezer lehetett.

Aztán minden ment a maga megszokott kerékvágásában. Zsolt helyett kerítették egy másik fickót. Hetekig egy szó sem esett erről a kisiklásról. Egyszer valaki szóba hozta a dolgot, megkérdezve:

- Mi lett Zsoltival?

A beállt néma csendben egy öltönyös, nyakkendő kopasz ember annyit mondott:

- Apja elintézte, hogy ne legyen semmi. Kifizette a pénzt. Így nem lett feljelentés.

Ezen a válaszon nem csodálkozott senki. Biztosan így lehetett. Csak annyit tudtak és ebben biztosak is voltak, hogy attól a naptól Zsoltit nem látta senki, nemhogy a kiskocsmában, de még a városban sem.

A főnök terve

ÁCS BÓDOG

Romló országban virtus rongy jószág
Tegnap vitézek, ma vagyunk csak kószák.”
(Ady Endre)

GONDVISELÉS

Céltalanul őgyelgek városunk főterén. Csak báméskodom, nézegetem az utcán ide-oda siető embereket, a templom kettős tornya körül keringő galambcsapatot, s mert az idő is szép, tavaszias, határozottan jól érzem magam.

Azért ezek a galambok... meglehetősen tiszteletlen jószágok, állapítom meg kajánul, amint néhány galamb leereszkedik a templom előtt álldogáló Esterházy szobor fejére, vállára. A derék püspök nem tiltakozhat, pedig lenne rá oka, mert a kéretlen látogatás nyomai fehér csíkok formájában „díszítik” hirdetve a pártállástól független egyenlőséget.

- Úgy látszik, ez vár manapság mindannyiunkra... egyformán le vagyunk... - jutnak eszembe a hosszú várólisták, áremelések... meg sok egyéb.

Intézni valóimat már elrendeztem, nincsen más dolgom, így hát csak sétálgatok egy kicsit a tavaszi napsütésben egészen addig, míg ki nem penderül a Lottózó ajtaján rég nem látott cimborám, hajdani bajtársam - az Öreg „stüsi”.

A „bácsi” címmel azért illik óvatosan bánnom, főleg amióta az évek egyre gyorsabban lépkednek el mellettem és erre a megszólításra már én is „jogosult” vagyok. Őkelme biztosan idősebb nálam, így indokolt a bácsizás, de ez nem látszik meg rajta, az idő szinte nyomtalanul szállt el felette, nézek rá kissé irigyen.

A „stüsi” becenév pedig régebbi, vadászmeisteri és vadász múltjából ragadt rá, maradt meg emlékezetemben némi kedveskedő hangsúllyal.

- Gyula bácsi... szervusz Gyula bácsi – örvendezek hangosan látásán – Öreg stüsi... de régen nem láttalak...

- Csak ilyen biztos lenne a lottó ötösöm, mint ahogy Veled találkoztam. A napokban többször is gondoltam Rád, s lám, össze is futottunk – magyarázom lelkendezve.

- Aztán... döglenek még a vaddisznók Öreg stüsi? – kérdem mosolyogva.

- Hát, dögleni biztosan döglenek... de nem az én puskámtól.

- Egyébként, szerbusz őrnagy uram – üdvözöl komótosan öreg barátom közös vitézi múltunkra emlékeztetve.

- Te is tudod, - folytatja - letettem már a fegyvert. Manapság csak a pénz beszél... a régi vadászregula már nem kell senkinek, ezekkel meg – döf háta mögé hüvelykujjal jelentőségteljesen - nem szívesen közösködöm.

Hogy kikkel, az ismert mindkettőnk előtt - és melegen parolázunk közben.

- Azért... igazán megszervezhetnél már egy találkozót! – tér át a jelenre kevés nehezteléssel hangjában, utalva egy régóta esedékes bajtársi összeövetelre.

- Tudod, hogy nem rajtam múlik – mentegetem magam, s közben az Öreget figyelem, amint hosszan bámul egy jó kiállítású, „teltkarcsú” fehérnép után.

- Látom, Te, még mindig a testes menyecskéket kedveled... vén lator – korholom viccesen.

- Jegyezd meg Bódog, halnak, asszonyok java része közepiben vagyon – utal öreg barátom a „kézzelfogható” valóságra egy népi bölcsességgel.

Aztán elbeszélgetünk erről, arról... régi bajtársakról, de főleg a múltról!

Emlékszel? Emlékszem... és gondolataink már közös csapáson szaladnak, bebarangolva életünk pergő éveinek labirintusát, s bennük - elmúlt fiatalságunkat.

- No, Isten megáldjon! Megyek, mielőtt még elsírjuk magunkat - köszön el végezetül az Öreg, és hamarosan el is tűnik az utca forgatagában.

Hosszan bámulok utána, tenyeremben még érzem a kézfogás férfias szorítását és egy közös emléken gondolkodom:

- Hogyan is volt? Mikor volt? – matatok emlékeim fiókjában hazáig...

A kanyargós úton krumplicsákokként dülöngélünk ide-oda, a ponyvás Csepel platóján, teljes harci felszerelésben, azaz, össze – vissza csatozva, szíjazva, pisztolytáskásan, pisztolyosan, gyakorló öltözetben. Éppen csak a rohamsisak hiányzik fejünkről, bár az is van, csak nem tettük fel.

Mielőtt valaki félreértene, nem háborúba megyünk, csupán lövészetre, ide nem messze, Győr mellé.

Vagy húszan szorongunk erősen kapaszkodva a nyiszergő - nyöszörgő padokon, minden pillanatban azt várva, hogy leszakadnak alattunk, mert a sofőr egyáltalán nem kímél sem minket, sem a járgányt.

Mellettem kenyeres pajtásom és barátom morog a nem mindennapi kéjutazás, a lövészet miatt, s hiába vígasztalom:

- Most aztán kedvedre kilődözheted magad! Úgyis hiányoltad már...

- A rosseb megehetné az egész lövészetet, - zsörtölődik barátom - a hátam közepére sem kívántam, holnap szolgálat, a sok munka meg csak marad a ház körül.

- Pedig igazán örülhetnél... Ilyen szép tavaszi napon... állami költségen mehetsz kirándulni – feszítem tovább a húrt.

A válasz – leírhatatlan!

Szelídülnek a Csepel életveszélyes figurái, lassabban is megyünk, aztán már füves, nagy mezőn gurulunk megcsendesedve, és végre megáll a mozgó veszthely.

Leugrálunk a veszedelmes jószág platójáról, összerángatjuk magunkon a csatokat, szíjakat, és körülnézünk.

A széles réten pár sátor, közöttük, körülöttük katonák jönnek-mennek. Arrébb piros, sárga, fehér jelzőzászlókkal kijelölt sávok, s valahonnan, előlről időnként lövések dörögnek. A fehér jelzőzászlók vonalában szakasznyi katona várakozik sorára fegyverrel a vállán, mellettük a felelős vezénylő tiszt, s már hangzik is a vezényszó:

- Piros zászló vonalába előre! Lépés indulj!

Elfordulok, nem érdekel a dolog, ma egyéb feladatom van.

Elköszönök barátomtól, s a többiektől, ők mennek a lögyakorlatra, aztán szólítom másik cimborámat, az Öreg „stüszit” - leendő segédemet - és a félrehajtott ponyva mellett mindketten belépünk a rajsátorba.

Bent Sanyi bácsi, felettesünk – róla már megemlékeztem egy korábbi írásomban – lőtérparancsnoki minőségben trónol a sátor közepén egy asztalnál és karnyi hosszú kolbással „birkózik” jóízűen, de a háttérben, ott sündörög famulusa, a szolgálatvezető is.

Lejelentkezünk. Sanyi bácsi már kínálna is minket parolázás közben egy kis „lélekmelegítővel”, de köszönettel elhárítjuk, mert a feladat elég csiklandós, tiszta fejre van hozzá szükség.

Kézigránát dobógyakorlat vezetésével bízott meg a parancsnokság, úgy gondolva, mi, ketten vagyunk a legmegbízhatóbbak erre a kényes feladatra.

Kényesnek pedig azért kényes, mert sorállományú katonákkal kell végrehajtani, akik nem mindennap hajigálnak éles gránátokat. Rögtön hozzáteszem, mi sem!

Hiába, no, nem „bokorugrók” vagyunk!

Összeszedelőzködünk. Külön ládáiban a piros – feketére csikozott jószág, külön a hozzávaló gyújtószerkezet. Felmarkoljuk hát a ládákat, aztán elsétálunk a távolabbi kis erdőcske felé, ahol a dobógyakorlatra kijelölt állások vannak.

Sekély futóárok vezet arrafelé, benne még a tavalyi avar sásol a gyakorló csizmák alatt, két oldalt fiatalos, de a fák éppen csak kilevelesedtek, alig adnak árnyékot.

Pedig meleg lesz ma, nézünk fel a ragyogóan tiszta, kora nyári kék égre, melyről hétágra süt a nap.

Hátam mögött baktatva váratlanul megjegyzi segédem:

- Aztán... Bódog... remélem, hoztál tiszta gatyát... mert nagyot szól ám ez az ízé!

Nem is reagálok a rosszmájú megjegyzésre, ugyanis más gondom van!

A sekély árok az erdő szélén valamiféle gödörben ér véget, melynek láttán elkáromkodom magam. Mélysége az egy métert alig éri el, ráadásul, az egymástól független, két álló lövészgödör sincs kialakítva benne, ahogy a gyakorlat szabályzata előírja.

- Ezt faggyúzd meg Öreg! – mutatok a gödröcskére.

- Ebből az elfuserált sírgödörből kell a bakáknak végrehajtani a dobógyakorlatot? Hiszen még annak se jó! Nem elég mély! És én még segédkezek is hozzá! – zsörtölődöm tovább.

- Hát... ha nem vigyázunk, szép temetésem lesz Öreg! Te mondhatod a gyászbeszédet... aztán viheted a kispárnát is...*

- Ne tojj be komám – válaszol segédem vigyorogva - majd vigyázunk... nem lesz semmi galiba!

- Te könnyen beszélsz... vagy húsz méterrel hátrébb... az árokban... Igaz, neked kell összerakadni velük ezt a durranó izét...

Cimborám és tettestársam csak vigyorog, de nem csoda. Annak idején a régi hadseregben, ahol katonai pályafutását kezdte sorkatonaként, egyedül több gránátot dobott, több puskaporfüstöt szagolt, mint mi, fiatalabbak tiszték – valamennyien!

- Azért arra vigyázz, valamelyik nehogy fordítva rakja bele az égőgyújtót a fejbe... - utalok a gyakorlatlan sorállományra. - Mert ezektől minden kitelik... Ahogy be vannak tojva! - teszem hozzá nagy bölcsen.

Csak azt nem árulom el mindentudó segédemnek, én mennyire vagyok – begyulladva!

Nekikészülődünk. A gödörrel szemben ritkás szálerdő, kisebb tisztással, odakerül a három „álló alak”, azaz a céltáblák. A futóárok hosszában kitűzve a fehér, sárga, piros jelzőzászlók, ezeknél tanyáznak majd segédeim, itt feltétlenül meg kell állnia a gyakorlatot végrehajtó személyeknek. Minden csak külön parancsra történhet!

Amit különben is ezerszer a szájába rágtunk mindenkinek!

Fő hadsegédem már a gránátos ládákat bontja. Gyorsan összecsavar két vörös-feketére csíkozott gránátot, aztán a hátam mögött harsányan elkiáltja magát:

- Sisakot fel!

A váratlan hangerőre ijedten kapom elő acél fejfedőmet. Éppen jókor, mert a hétpróbás zsvivány nagy lendületet vesz és felhajtja magasra a dupla pukkantót.

- Akár le is ülhetünk, amíg ez leesik – állapítom meg magamban a szép dobóteljesítményt figyelve.

Nem esik le. Felettünk hatalmas dörej, fekete füstfelhő és már kopog az avar itt-ott körülöttünk.

Sisakomon is koppan valami, meg is nézem, hátha egy madár „illetlenkedte” el magát odafent?

A főtörzs kaján pofával figyel, de ő is tudja, én is tudom, abból a magasságból, ahová feldobta a kártékony jószágokat, már nem érvényesül a repeszhatás.

Csak a látszat kedvéért jegyzem meg:

- A fene megehetett volna kiskorodban... igazán lehetne több eszed is! - És csak úgy, mellesleg gondolom végig, a szabályzat ilyen durva „meghágása” más helyen, milyen komoly fenyítést vonhatna maga után.

De hát itt – magunk között vagyunk! **

Az árok túlsó végén, a fehér zászlónál már gyülekeznek a katonák. A sárga zászlónál, megkapják a gránátot, nyelet, égőgyújtót és feltett sisakkal jönnek egyesével előre.

Amint figyelem őket, feszült arcukon látom, mennyire izgulnak, s olyan óvatosan lépkednek az árokban, mintha tojásokon járnának. Az égőgyújtó meg olyan peckesen áll ujjai között, mint valami márkás cigaretta. Éppen csak hogy nem füstöl – szerencsére!

Odaintek a főtörzsnek egy kényszeredett vigyorral, aztán feltett sisakkal elfoglalom helyemet a veszőhelynek is beillő gödörben.

A lőtér felől időnként szaporán feldadognak a géppisztolyok, „nyomják a gombot” bajtársaim erősen. Nem csoda, nekik több állóalakot, mellalakot is le kell „fektetni” - eredményesen.

Valahol az erdő szélén, ahol a nagy hagyásfák vannak, mintha sárgarigó furulyázna, hallom meg a lövések szünetében:

- Kell – e dió fiú?

- Hát... ha a mai napot megúszom... akkor nem bánom – gondolom szórakozottan, aztán a távolban ismét felropognak a géppisztolysorozatok.

Érkezik az első gránátdobó gyakornok a főtörzshöz, aki elnéző mosollyal figyelmezteti, miközben összeszerelik a gránátot:

- Ne remegjen a keze... katona!

- Ne remegjen... ne remegjen... Miért ne remegjen? Az ő helyében az enyém is remegne – morgom csak úgy magamnak fogaim között.

Aztán gyorsan összeszedem magam, a legények nem láthatnak meg rajtam semmit!

Amint az első „jelöltet” figyelem, azért bujkál bennem egy kevés balsejtelem is...

Odaér elém, szabályosan jelent, fegyvere szíjon, hátra helyzetben, derékszíja mellé odatűzve a gránát.

- Minden világos? Érti a feladatot? – kérdem a biztonság kedvéért.

- Jelentem, igen.

- Akkor... kézigránát... Tűz! – adom a parancsot, s lépek vagy egy lépést félbalra, a háta mögé.

A biztosítóság nem akar kijönni, aztán mégis, a katona nagy lendületet vesz és dob.

Hallom a jellegzetes pattanást, tudom begyújtott a szerkezet, néznék a füstcsíkot húzó gránát után, de - nem látom!

Tenyeremet sisakom pereméhez emelem szemellenzőnek, mert a ritkás, rudas erdőben ferdén süt be a nap, zavaróan világít - és még mindig nem látom, nem hallom az „eredményt”!

- Mi az ördög... hová lett ez a beste jószág? – kérdem magamtól félhalkan, amikor hirtelen megfordul az előttem álló katona, nekinyom valamit derékszíjam csatjának, és azt kérdi:

- És most... mit csináljak?

Lenézek. Látom emberem markában a gránátot, ami már szépen füstölög! Kapcsolok. A nagy izgalomban, a dobómozdulat végén elfelejtette markát kinyitni az istenadta.

Állunk megdermedve. Közöttünk ott a begyújtott gránát, és fejemben fénysebességgel cikáznak a gondolatok:

- El kéne venni tőle... De hátha leejti közben... mindketten itt maradunk...

Nézem a baka arcát, de nem látok rajta értelmes gondolatra utaló jelet.

- Dobja ki gyorsan! Dobja el! – hadarom halkan a mentőötletet.

Emberem arcán végre felvillan az értelem fénye, mert eddig csak bámulta bután a csendesen füstölgő jószágot, aztán hanyag mozdulattal kidobja az árokpartra.

- Feküdj! – szinte csak lehelem a vezényszót. A sekély gödörben egymás hegyén – hátán vetődünk hasra, nyomban rá az árokparton hatalmas dőrej, felettünk repeszek sivítanak füvet kaszálva - és véget ér a lidércnyomás.

- Biztosan sokat imádkoznak fiaikért... az édesanyák! - jut eszembe a repeszek füttyörészését hallgatva.

- Talán... ezért is terítette reánk Mária oltalmazó, égszínkéék palástját...

- Fel! – vezénylem kissé elgyengült hangon

Feltápázkodunk. Lábam szárán gyanúsán rezeg a gyakorlónadrág, jobb térdem felett egy aprócska szilánk, éppen csak megkapaszkodott a szövetben. Füleim a közeli robbanás dőrejétől erősen csengenek, torkomban érzem a robbanóanyag kesernyés füstjét, szám hirtelen kiszáradt, nagyokat nyelek. Emberemnek sincs semmi baja, de arcán látszik a zavarodottság, még azt sem fogta fel mi történt.

Állunk az árokban... s végre megint érzem arcomon a májusi napfény áldó melegét

- Forduljon meg! - mondom halkan és a visszafojtott ijedség önkéntelenül lendíti meg jobb lábam... csak úgy lazán.

- Aztán, ha úgy gondolja... akár panaszt is tehet. Remélem, tudja miért kapta?

Nagyot sóhajt, és már vigyorog, azt hiszem most ébredt rá mitől menekültünk meg:

- Jelentem... igen.

- Lelépni!

Szívem csak ezután kezdett veszedelmes tempóba, én meg csak nyeltem, nyeltem a friss erdei levegőt...

Arrébb, az Öreg, a szokatlan ugrándozásra felfigyelve közelebb oldalgott az árokban, aztán megjegyezte:

- Hallod - e kapitány... de pópista színed van! Hiába süt a nap, nem fog rajtad?

Mivel horgasínam közben már nyugalomba jutott, helyreállt önérzettel válaszoltam:

- Hát... a nélkül nincsen Öreg, – porolgattam nadrágomat - befejeztem a baka kiképzését. Ha már egyszer ránk bízták...

Húsz valahány éve történt.

Az elszállt évtizedek töredezett mozaikjából annak a szerencsés katonának már a nevére sem emlékezem...

Csak egy réges – régi bakanótára, amellyel embereim tiszteltek meg egyszer... valamikor, régen...

„Százados úr sej, haj, százados úr, ha felül a lovára...”

* Katonai temetéseken az elhunyt kitüntetéseit viszi a bársony kispárnán egy erre kijelölt személy.

** A „lokátorosoknál” nem a gránáthajigálás, lődözés volt a kiképzés fő „tantárgya”.

ELBERT ANITA

A kéményseprő

Fekete éjt öltött magára
Az ember, hol minden
Fekete volt, fekete szavak,
Fekete ingek, fekete csókok,
Fekete szemfödelek, seprűje
Is fekete volt, orvos ő, kis
És nagy kémények gyógyítója.
Fekete füstgomolyagok szállnak
Ki a házakból, mégis arcán ül
Görbület, s fekete arcának redőin
Egy évszázad lebeg. A kémények
Árnyékában megnyugszik a lelkem,
Mert tudom, a kéményseprő
Jószerecsét hív be nekem, s
Újévkor megfogom gombját, hadd
Nyugodjon, s rám, nagy bőséget
Árasszon, mert minden év csak
Jobb lehet, mint az előbbi, ebben
Van erőm, reménységem, s
Messziről újabb kéményseprőt
Látok, fogom gombomat,
Megnyalom, így hagyva nyomot
Szerencsémnek, hátha ezáltal előbb
Elér a mindenség, s egyszer egészként
Állok fegyelmezetten a feketeségben.
Ám majd a túlvilágon minden
Ellentétére vált, s mivel fekete
Fény nincs, fehérseprő lesz, ki
A szerencsét majd fehérségben
Osztogatja, s fehéren pöfékelnek
Majd a gyárok, és a házak, míg végre
Minden haláli csöndes és érdes lesz.

Székesfehérvár, 2011. január 2.

A révész botja

Fehér ruhában fonja körül
A nappal az éjt, becsavarja,
S kiszúri mindent, mi fekete.
Két, nagy pilláját nyitogatja
A hajnal, mert közel van már
A beteljesedés. Felemelkednek
Önmagukhoz emberek, s mint
Szemek, döngeti álom szemhéjukat.
Csupa szem lett a világ, ugyanis
Látni akar mindenki, de egy bot
Kopogása felsérti szivárványhártyámat,
Fekete sisakot hordott magán,
Láthatatlanná ez tehetette csak, ki
A határon áll, a révész, lelkek
Éber szállítója, de ingyen senki
Nem mehet át a fehérből feketébe.
A halott nyelve alatt ezért van
Egy garas, ez a váltsága a szolgálatnak.
Ám a révész a mennyországba
Mindenkit fizetség nélkül elvisz.
Levittem egyik versemet neki, ő,
Mint Tudós, végigkopogtatta, s
A halálból az életbe vitte át soraimat.
S mikor vízbe estem, botjába
Kapaszkodva értem földet,
Gondoskodó, halál utáni kehelyben
Láttam magamat, jelenem, jövőm,
Múltam egyszerre, fogtam botomat,
S minden lépésem egy betű lett.
Nyomok, nyomok hátán él a művész,
S ha teheti, még az ihlet rabszolgájává
Is válik, hogy az isteni sugallat még
Több emberben megfogadjon, így
Válva alkonyatkor a lemenő Nap
Friss színeiben ötvözve a révész botja.

Székesfehérvár, 2011. január 10.

PRIBOJSZKY MÁTYÁS

A SIKETNÉMÁK DALKÖRE

A népdalkörök találkozója a vége felé közeledett. A közönség élvezte a műsort, hangos megjegyzéseket fűztek egyik-másik csoport szerepléséhez. A zsűri merev arccal, unottan jegyzetelt, vigyázva, nehogy véletlenül látszódjon arcukon a véleményük.

Minden a szokásos módon zajlott, mindaddig, amíg a műsorvezető be nem jelentette:

– Végezetül a Siketek és Némák Albert Schweitzerről elnevezett népdalköre következik. Fogadják őket is szeretettel.

A meghökkent közönség zavartan nevetgélt, azt gondolván, valami idétlen viccről van szó. A zsűritagok méltatlankodva hajoltak össze. Időközben a színpad megtelt egymást lökődő, lámpalázás szereplőkkel. Félkörbe álltak, elől a nők, hátul a férfiak. Oldalról szemüveges, magas, tanáros külsejű ember jött elő, kezében papírt tartott. A mikrofonhoz lépett és beszélni kezdett:

– Kedves közönség, tisztelt zsűri, bizonyára csodálkoznak, hogy süketnéma és nagyothalló emberek dalkört szerveztek. Úgy gondolom, senkit sincs jogunk megfosztani a szereplés örömétől, ezért kérem, figyeljék kellő megértéssel egyetlen, ősi pásztoralból álló műsorunkat, melynek szövegét én fogom mondani. A dal kezdősora: *Kiszáradt a tóbul mind a sár, mind a víz...*

Meghajolt és a pávakör felé fordult. A nézőtérben elült a zaj és fokozódó kíváncsisággal, feszült érdeklődéssel figyelték, ahogy a férfi felemeli a karját... Így tartotta néhány másodpercig, várva, hogy minden szem ráirányuljon, aztán intett. A pávakör nagy lélegzetet vett és egyszerre fejük fölé rántották karjukat, ujjukat széttárva ide-oda matattak a levegőben, mintha keresnének valamit, majd jókora karikát formálva, ajkukat lemondóan biggyesztve, karjukat szomorúan széttárva jelezték, hogy *a tó üres*. Olyan tökéletesen fejezték ki a közismert népdal első sorának tartalmát, hogy egyetlen ember sem akadt, aki ne értette volna.

A férfi visszafordult a mikrofonhoz és halkán, tagolva idézte a szöveget, közben hátra tett kezével vezényelte a csoportot: – *Kiszáradt a tóból mind a sár, mind a víz...* – a szereplők leguggoltak és bánatosan néztek fel vezetőjükre: – *A szegény barom is csak a pásztorra níz...* – lassan felálltak, s felemelt kézzel, égnék emelt tekintettel, áhítatosan fohászkodtak: – *Istenem, teremtőm, adj egy csöndes esőt...* – Az ujjak az esőcseppek hullását jelezték gyors, vibráló mozgásokkal. – *A szegény baromnak...* – A férfiak komoran ingatták leszegett fejüket. – *...jó legelőt, mezőt.* – A szereplők arca kisimult, ütemesen, békésen rágtak és nagyokat nyeltek hozzá.

Ezzel vége is volt a rövid produkciónak.

A Schweitzer-dalkör boldogan, felszabadultan mosolygott, meghajoltak és büszkén kivonultak a színpadról. A közönség felocsúdott meglepetéséből, a tétova taps felerősödött és helyükről felállva megéljeneztek az először tréfának vélt, de végül is megrendítően magával ragadó, furcsa együttest. Sokan könnyeztek, egy paraszt néni remegő hangon kijelentette:

– Lám, tanulhatnánk tőlük!

Zúgott a taps, közben minden tekintet a zsűri asztala felé irányult: vajon ők hogyan fogadják ezt a rendkívül szokatlan, különös műsorszámot?

A három tagú zsűri kelleetlenül fintorgott és értetlenkedve, bosszúsán tárták szét kezeiket. Egyikük mondott valamit, mire mindhárman harsogó, gúnyos kacagásban törtek ki.

– Kérem a tisztelt zsűrit és az együttesek vezetőit a színpadra – lépett a függöny elé a műsorvezető. – Következik a szakmai értékelés és az oklevelek kiosztása.

A színpad ismét megtelt, hátul az izgatott vezetők mocorogtak, oldalt a zsűri feszített. A zsűri elnök a mikrofon előtt, zsebre vágott kézzel kezdte el az értékelést.

– Hát... ööö... Nagyon örülünk, hogy itt lehettünk, kiváló előadásokban volt módunk gyönyörködni, bár akadt egy-két gyengébb is. Tűrhetőek voltak a válogatások, hallhattunk... ööö... népdalkincsünk gyöngyszemei közül egynéhányat, de itt-ott becsúsztott néhány értéktelenebb, elcsépelet dallam is.

Tanulásként javaslom, legközelebb nagyobb gondossággal állítsák össze csokraikat, igyekezzenek saját gyűjtéseikre támaszkodni. Összegezve, igen szép órákat töltöttünk együtt, fürödhettünk az együtténeklés tiszta forrásában. A magam és zsűriző társaim nevében minden szereplőnek... ööö... gratulálok, további sikeres szerepléseket kívánva. És most kihirdetem az eredményt.

A közönség csalódottan hallgatta a semmitmondó frázisokat. A zsűri elnöke monoton hangon, egymás után darálta a csoportok neveit, a vezetők odaballagtak és átvették az emléklapokat.

Amikor a kiosztás véget ért, a Schweitzer - dalkör vezetője előlépett a sorból és megkérdezte:

– Elnézést kérek... Mi nem kapunk semmit?

A zsűri elnök sértődötten válaszolt.

– Mire föl kapnának? Hiszen a maguké nem népdalköri produkció volt, hanem paródia.

– Már hogy lenne... paródia? Ugyanúgy készültünk, mint mások, több héten át gyakoroltunk... Nem volt könnyű...

– Lehet – vont vállat a zsűrielnök. – De lássák be, a teljesítményük nem mérhető össze az itt fellépő együttesekével.

– Miért nem?

– Mert... Ne haragudjon, össze-vissza kalimpálnak, mutogatnak. Mi ebben a pávakörös? Menjenek el pantomimesnek. Vagy... mit tudom én, táncoljanak.

– Ezeknek az embereknek ez jelenti a beszédet. Nem tehetnek arról, hogy így születtek. Attól még szerethetik a népdalt, mint akárki más

– Sajnálom... – szakította félbe a vitát a zsűri elnöke és két társával együtt duzzogva levonult a színpadról.

A nézőtér felmorajlott, az első sorokból sokan odatódultak a színpadhoz.

– Ez nem igazság! – kiáltozták. – Megérdemlik az emléklapot! A szándékot kell nézni, nem azt, hogy némák.

A Schweitzer-dalkör tagjai a szavakat nem értették, de vezetőjük arcáról és a közönség viselkedéséből pontosan kiolvashatták, hogy mi történik. Megalázottan ácsorogtak a terem hátulján, lehajtották a fejüket, a nők sírva fakadtak.

Először a “Kiváló” fokozatot elért együttesek vezetői indultak feléjük, aztán sorban követték őket a többiek. Valamennyien elővették emléklapjaikat és egyenként átnyújtották a Siketek és Némák Albert Schweitzer Pávakör tagjainak.

Aztán a rangidős népdalkör-vezető visszament a színpadra és elszoruló torokkal azt mondta:

– Barátaim! Én úgy tanultam, hogy a zene, a dal a lelkünkéből fakad. Hiszem, hogy itt ma siketnéma társaink lelkéből szólalt meg a legtisztábban és legőszintébben az ének. Javaslom, énekeljük el helyettük is azt a népdalt, amit néma társaink a maguk módján bemutatnak – és a népdalkör találkozó résztvevői ajkán felcsendült a gyönyörűséges, ősi pásztorima:

– *Kiszáradt a tóbul mind a sár, mind a víz...*

BEMUTATJUK

Makrai Adél

Ars Poetica

„A kevesebb néha több...”

Ez lenne a mottóm, ha választanom kellene. Hogy miért is? Mert így kifejezőbbé válnak képeim, és mert akkor elégit ki az alkotás, ha bizonyos ellentétes erőket irányíthatok a vásznon. Pl. sötét-világos kontrasztok, negatív-pozitív terek.

Nem törekvésem a totalitás, hogy a kép minden egyes része valami motivummal legyen kitöltve a képnek – részletekből indulok ki, amik megfognak az adott látványban vagy témában, ezt követően ezen részletek állandó függvényben állnak a többi képpalkotó elemekkel.

Az egyes figurák körüli „üres” terek mégis megtelnek élettel, érzésekkel, sokszor nyitva hagyva ezeket az érzéseket a néző számára, hogy így váljék teljessé a mű egysége.

Ezt lehet pozitívan és negatívan megítélni, mert vannak akiknek hiányérzetük marad ettől az ábrázolásmódtól. Én mégis vállalom, talán mert ilyen vagyok önmagam is: inkább visszahúzódó, annyit mutatok, amit szükségesnek tartok és nem kényelmetlen.

A homályos hátttereket konkrét, éles részletek hasítják át - azt a megfoghatatlan dimenziót ami láthatatlan, ezért csak utalni tudok rá.

Tulajdonképpen mindig szeretnék utalni arra, hogy a minket körülvevő anyagi világ nem minden, az élet nem csak ebből áll, a képeken megjelenített tárgyak, de főleg emberi figurák és ruharedőik, mindig ott hordozzák magukban érzelmeinket, szellemünket, amivel jó lenne valahogy harmoniába élnünk itt, a Földön.

Ha szakmai szemmel nézzük festményeimet, az egyik leginkább alkalmazott módszer a transzparencia jelenségével él és alakítja a képeimet. Ez főleg a montázs jellegű képeknél egyértelmű, de a homogén háttérű képeknél is az adott látványt, részleteket jelenség befolyásolja, habár nem tudatosan. Ugyanakkor a számítógépek világa, a mai modernizáció kétségkívül befolyásolja látásmódomat és témaválasztásaimat.

Makrai Adél 1979-ben született Balassagyarmaton, gyermekkorát Érsekvadkerten töltötte. 1997-ig autodidaktaként rajzolt, festett, majd az érettségi után (Gundel Károly Vendéglátóipari Szakközépisk. – Bp.) tudatosan készült a művészi pályára. Később Pécssett, majd Spanyolországban élt, majd visszatérve szülőföldjére, újra Érsekvadkerten telepedett le.

Szakmai Tanulmányok:

Bokányi Dezső Díszítőművészeti Szakközépiskola (1997-99). Bp – díszítőszobrász
Badaacsonyi Sándor grafikusművész – magántanulmány ('96-'97)
Újpesti Rajzkör ('98)
Dési Huber Rajziskola –Korga György ('1998-99)
Pécsi Tudományegyetem – Művészeti Kar – Festő szak (1999-2005) Tolvaly Ernő

Csoportos kiállítások:

Civil Közösségek Háza – 2002 – Pécsi Országos Színház Találkozó (POSZT)
Otp Székház -2003 – POSZT (Pécsi Országos Színház Találkozó)
Kaposvári Művelődési Ház – 2003
FEK – A „Kisház” csoport kiállítása – 2004
Hattyú Ház – Pécs – Diplomakiállítás – 2005
Csók István Galéria – Bp – 2005
Közelítés Művészeti Egyesület Galériája – 2006
Lucía Restaurant Galeria – Fuengirola – Spanyolország – 2009
Farinelli Galeria Restaurant – Marbella – Sp.o. – 2009
Las Gemelas Galeria – Fuengirola – Sp.o. – 2009
Csók István Galéria – Budapest – 2010
Horváth Endre Galéria – Nyári Tárlat – Balassagyarmat - 2010

Egyéni kiállítások

PTE-Művészeti Kar- eMKá Galéria - 2004
Naiv Kávészó – Pécs - 2005
Inter Galéria – Bp - 2005
ELTE - Egyetemi Könyvtár Aulája – Bp. - 2005. szeptember
Bardoni Galéria – Bp - Műgyűjtők éjszakája – 2007
The Bar Galery – Fuengirola – Spanyolország – 2009
Bardoni Galéria – 2010
Rétsági Művelődési Központ Galériája – 2011
Szerb Templom – Balassagyarmat - 2011

Állandó tárlaton kiállított képek:

Hajdani pécsi rektorok portréi (6db) – 2000 - Pécsi Egyetem történelmi Múzeum

Cím: 2659 Érsevadert, Iskola út 3. Tel.: 06 70 4180103 adel.makrai@gmail.com

Ambivalent feelings

Brókerek

Nike

Tüntetés

PETROZSÉNYI NAGY PÁL

KOLBÁSZ

Ott hevert egy parki padon félig becsomagolva, jó fűszeres, fokhagymás kolbász, ahogy a magyar ember szereti. Lehetett vagy húsz deka. Valaki ott felejtette, vagy szándékosan hagyta ott, ki tudja?

A járókelők jöttek-mentek, ügyet se vetettek rá. Illetve mégis, egy öreg, olyan nyugdíjasforma, meglehetősen kopott, horgas orrú, kezében öblös kosár tele üres üvegekkel. Köhögve totyogott az illatos csomaghoz, leült, szinte ugyanabban a pillanatban, amikor egy hasonló korú, görnyedt hátú öreg huppant a kolbász mellé.

Egymásra néztek, aztán elfordultak. Köztük a kolbász, egyik csücske kilátszott. De még ha nem is látták volna, érezték, ott keringett a szaga az orrukban, és úgy megcsiklandozta az ínyüket, hogy szinte beleszédültek.

– Az istenit, meddig strázsál ez itt engem? – dühöngött magában a kosaras.

– Pucolj, komám – fészkelődött a másik –, amíg jó kedvem van! – bökte oda a horgas orrú.

Ismét egymásra néztek.

– Szép.

– Eladja őket? – biccentett az üres üvegek felé.

– Maga mit gondol?

– Pukkadj meg! – gondolta, és meg se mukkant többé.

Teltek a percek. A két öreg csak ült, ücsörgött összeszorított szájjal anélkül, hogy egymásra, vagy a kolbászra nézett volna. Mindegyikük a másikra várt, arra, hogy feladja, és otthagyja az égből hullott reggelit.

Hirtelen felbukkant egy kutya. Szimatolva oldalgott a padhoz, és a kolbászhoz kapott. Hanem a kosaras gyorsabb volt ám nála. Sejtette, mit akar, és még idejében elrántotta a zsákmányt.

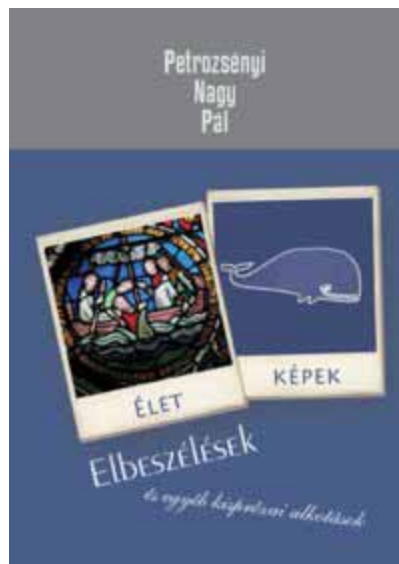
– Jó étvágyat! – futott össze a nyál a görnyedt hátú szájában.

– Na, egyen maga is – enyhült meg a kosaras, és a kuvaszba rúgott.

Nem beszéltek, ettek, mohón, kidülledt szemekkel.

A XXI. század küszöbén, egy parkban.

A következő oldalon ajánlom figyelmükbe Petrozsényi Nagy Pál két kötetét, amit az Ad Librum Kiadó honlapján találnak meg. (A Szerk.)

Életképek? Igen, társadalmi freskó a mai magyar valóságról, melynek valamennyi képviselőjét megtaláljuk itt 250 oldalba sűrítve. A történetek egyik tipikus alakja a kisember, akit akárhányszor döngölnek a földre, többnyire ott is marad sajnós. Van, aki lázad, verekszik, mint az Életképek „főhősei”. Hiába: mint a föl-földobott kő, mindig visszahullnak a magasból - a társadalom uralkodó erőivel legfeljebb egy nagy ember szállhat szembe sikerrel. Szomorú, de az igazi valóság ez, amit az író dísztelen stílusban, mégis figyelemreméltó szuggesztivitással ábrázol. Az írások gerince az akció, ezért olvasmányosak is. Azonban minden cselekvésben ott bújkál a lélek és valamilyen eszmei mondanivaló, más szóval egyszerre voltaire-i, illetve maupassant-i és csehovi vonásokat mutatnak fel a kötet elbeszélései. A témák meglehetősen változatosak, színesek: a prófétaság elől menekülő Tóth Jónás (Éli, éli...!), társkeresés az interneten (Internet avagy az igazi), ezotéria (Hatodik érzék), irodalomkörüi capriccio (Sic itur ad astra), elfojtott vágyak (A nagy ugrás) stb. Aki mindezeket elolvassa, garantáltan sokáig fog még emlékezni rájuk.

Cselekményes, fordulópontokban gazdag meseszöveg, reális élethelyzetek, elgondolkodtató csattanók. Íme, néhány lényeges sajátosság, ami az erdélyi származású Petroszényi Nagy Pál írásait jellemzi. Stílusa egyszerű, teljesen sallangmentes, így persze nincsenek benne sem sziporkázó stílusbravúrok, sem meghökkentő képek, gondolatársítások, melyek jelenkori irodalmunkban oly buján tenyésznek. Hogy emiatt már nem is korszerű? Bizonyos vonatkozásban valóban nem, de olyan fontos ez? Jelen és múlt, Magyarország, Erdély: két kor, két világ. Vajon vannak-e bennük közös érintkező pontok is? Mindezt bárki azonnal megtapasztalhatja, és ki tudja, talán önmagára is rábukkan, amint megízleli a Túrós puliszkát.

VÉGH TAMÁS

Játék II.

Játszol a szóval: végzeted az.

Ámít, puha gyolccsal fonja körül szívedet.

Rendezed az időt, mégis elárul, ellenedre tesz.

Szabadulnál már, de nem enged a szél.

Talentumos ember vagy, s térdig ver a kín.

A személyes komplexuson túl

HÖRÖMPŐ GERGELY

“ Szilánkok”

A természet

Külön, hogy természet: olyan nincs.
Ez az emberek tévedése.
Különszakítottuk a szálakat,
nem férünk így a nagy-egészbe.

Arany középút

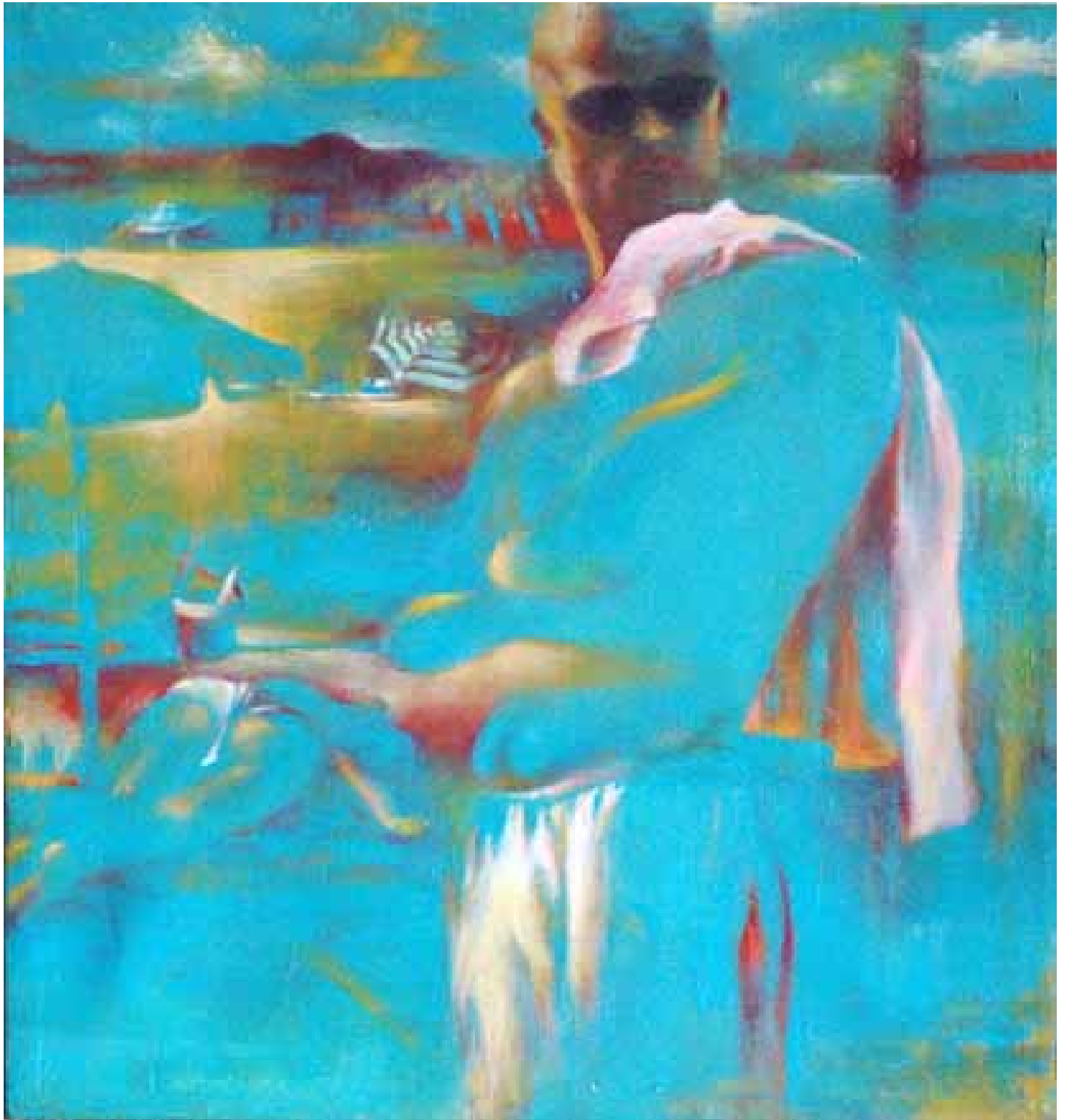
Csak annyit lopj,
mi belefér zsebedbe,
mert a többlet
az kipotyog.
Csak annyit hazudj,
amit megjegyezhetsz,
mert fülön fognak
majd a holnapok.

Bukás

Hazugság volt
az egész életünk,
pedig mindig
az igazságra vágytunk.
Igazul éltünk,
hazudtak nekünk,
s ártatlanként ez lett
dupla halálunk.

Viskó

Tennisz után

E havi számunk szerzői:

Ács Bódog (Barót, Háromszék Vm. 1942) Pápa, író,
nyugalmazott honvédtiszt

Csáky Károly mkl. (Kelenye, 1950) Ipolyság,
helytörténész, költő, tanár, néprajzkutató

Elbert Anita ( ) Veszprém, tanár, író, költő

Hörömpő Gergely (Kisvác, 1945 - Kisvác, 2007)
református lelkész, költő

Ketykó István (Szügy, 1946) Verőce, nyugdíjas
köztisztviselő, költő

Kovács T. István (Füzesgyarmat, 1935) Vác, újságíró,
író

Kő-Szabó Imre (Orosháza, 1936) Vác, író

Petrozsényi Nagy Pál (Kolozsvár, 1942) Kecskemét,
tanár, író

Pongrácz Ágnes (Balassagyarmat, 1968) Szanda,
tanár, költő

Pribojszky Mátyás (Okány, 1931) Tata, író

Szakáli Anna (Zamárdi, 1952) Zamárdi, író

Szajbely Zsolt (Balassagyarmat, 1987) Rétság, költő,
író, előadó

Székács László (Budapest, 1946) Budapest,
nyugdíjas mérnök, költő

Végh Tamás (Gödöllő, 1960) Isaszeg,
költő, nyomdász

Impresszum:

Alapító-szerkesztő:
Karaffa Gyula

Helytörténet:
Végh József mkl.

Képzőművészet:
Konczili Éva

Szerkesztőség címe:
2645. Nagyoroszi, Petőfi út 19

Telefon:
+3630-383-5385

Email cím:

karaffagy@gmail.com

hgev@freemail.hu

Weblapok:

www.karaffamese.freewb.hu
www.karaffagy.freewb.hu
www.karaffaboros.freewb.hu

**Terjesztés kizárólag PDF
formátumban.**

**Internetes lapunkra is vonatkoznak a szerzői
jog védelmének szabályai, ezért a Börzsönyi
Helikonban megjelent bármilyen anyag más
felületen, lapban való felhasználásához az
érintett Szerző
előzetes engedélye szükséges!**

Makrai Adél: Meglépetten